

PESTHIDEGKÜTI
WALDORF
ISKOLA

ÚJSÁG

Decemberi

Az ünnep várásában kétfajta készülődésben élünk. Az egyik az ünnep földi szépségét készíti elő, a másik a lélek-szellem birodalmában próbál fölcsendülni. Az elsőnek említett készülődés az embertársaknak szól, közelieknek és távolabbiaknak, a második – amely a Krisztusi-Jézusi közelség visszavágyásából fakad – a kapcsolatkeresésre, az ünnep átélésére irányul. És ha kiderülne, mi a teendő annak érdekében, hogy évről évre közelebb kerüljünk az ünnep jelentéséhez, valóságához, akkor egyszerűbbé válna embertársaink, családunk, barátaink megörvendtetésének kérdése is.

Sok évvel ezelőtt, amikor nagyobbik lányom hétéves volt már, tudtam, ez az az időpont, amikor a gyerekek fölfedezik, ki teszi az ajándékot „tulajdonképpen” a karácsonyfa alá. Meg akartam előzni a kíváncsiságot, a kutakodást és főleg az indokolatlan csalódást. Egy decemberi délután magam mellé ültettem a kislányt, és megkérdeztem tőle:

– Eljött e mostanában Jézus a szívedbe, és megsúgta-e, minek örülne a Nagymama? A gyerek elcsodálkozott, nem válaszolt, hanem befutott a másik szobába. Én tovább ültem várakozva. Éreztem, nincs még vége az együttlétünknek. Eltelt tíz perc. Nyílt az ajtó, és kipirult arcú kislányom jött be.

– Igen – mondta –, járt nálam. A szívembe súgta, hogy minek örülne a Nagymama. Meg is mondom, és azt is, hogyan fogom elkészíteni az ajándékot.

Lelkesedése nőttön-nőtt anélkül, hogy tovább beszélgettünk volna Jézus karácsonyi eljövételéről. Mindketten biztosak letünk abban (én még jobban, mint annak előtte), hogy Jézus az, aki örömként jelenti létezését, aki örömként cselekszik az ajándékozási kedvben. Aki örömként ismerhető fel a szívben.

Ő az. Vajon miért nevezi Őt a legmodernebb teológia „Öröm”-nek? Tovább mélyítve ezt a felismerést, az „öröm” inspirációját, a szívben, lélekben való megjelenésének pillanatait, kiderül, Ő az ura az ok nélkül érkező örömnek is, az ajándékoktól, eseményektől független örömnek is. A pusztá létezésünk felett érzett örömünk a Vele való közösségünk jele. Végre, végre! Nem szorul többé magyarázatra, nincs szükség titkolózásra. Igen, Ő az most már, nyíltan, Aki az ajándékot hozza. Életfogytiglan tartó igazság ez, ami nem szűnik meg a kisgyermekkor végével. Igen. A Jézuska hozza az ajándékot, a lélek örömét. Ő a lélek öröme. Bennünk van akkor is, amikor mi okozunk örömet, vagy akarunk örömet okozni.

Az első karácsony története a Jézus gyermek születésének képével erről az örömről adott hírt. Az angyalok örömről énekeltek. Az öröm a történet velejárója. Az addig felülről áradó világosság most megjelenhet az emberi bensőben. A gyermek Jézus születése: képe ennek a megjelenésnek. Ez a születés és az emberi bensőben azóta megtörténhető változás: kozmikus történet.

Észrevéve: a megváltás megtörténhet.

Az emberi kapcsolatokat áthathatja az egymásnak örömet-akarás. Az igaz szeretetet az ember teremti meg ezáltal. Jézus megszületése teljessé válik.

A karácsony nem emlékünnepe, nem tradíció, hanem élet. Jézus minden évben elhozza a nagy ajándékot. Itt van. Mindig meg lehet találni a szívben. Ő maga az, bennünk.

Boldog ünnepeket kíván: Székely Anikó

ISKOLAI ÉLET

THOR KALAPÁCSA ÉS A NEGYEDIK OSZTÁLY

A negyedik év egyik fő meseanyaga az északi istenekről szóló történetek sora, az Edda. Ez a verses eposz a világ teremtésétől az istenek és az óriások harcáig sok izgalmas és mozgalmas, gyakran humoros eseménnyel, történettel van tele. Októberben kezdtünk ezzel a világgal és ezzel a különös nyelvezettel megismerkedni. Óészaki nyelven megtanultunk egy részletet ebből a verses elbeszélésből, megalkottuk a világfát, amely az északi mitológiában három világot köt össze a gyökerével, a törzsével és a lombkoronájával. Nálunk a padlót a plafonnal kötötte össze, olyan magasra sikerült. Dalokon, verseken, ritmusgyakorlatokon keresztül a saját testünkön tapasztalhattuk meg ennek a műnek a fő ritmusát, amely lüktető és erőteljes, de légyságot és sejtelmet is rejt. Ez idő alatt szövött és fonott formák keretezték a füzeteinket, ennek elkészítéséhez nagy figyelem és türelem kellett, mert nem mindegy, hogy egy vonal alul vagy felül hurkolódik ahhoz, hogy a mi sík füzetlapunkon térbeliséget nyerjen.

Aztán kiválasztva egy remek epizódot belekezdünk a színdarabba, amihez hosszú husángokat használtunk. A botokkal játsza alakítottuk ki Freya csarnokát, a szekereket, a palota hosszú

lakodalmastermét, az óriás palotáját tele pompás paripákkal. Nem kis ügyesség kellett ahhoz is, hogy a botokat forgassuk, dobáljuk, lengessük. A szöveget mondva erőteljes gesztusokkal és hangokkal játszottunk, mert ahogy az eredeti szövegben, úgy Szász Béla fordításában is erőteljesen meghatározzák a sorokat az azonos kezdőbetűk, az alliterációk, mint az alábbi sorokban a „vé” hang:

„Vad, dühös volt Vingthor,
hogy végre virradva,
hiába kereste erős kalapácsát.”

Nagy örömmel és jókedvűen dolgoztunk, és nemcsak engem hozott lázba ez a munka, de a gyerekek ötletek tömegével színesítették a színdarabot.

Közös munkánk gyümölcseként az előadás után boldogan fogadtuk a dicséző szavakat és az elismerő pillantásokat. A következő héten a gyerekek kérdezték is, hogy mi lesz ezután, mert nagyon dolgoz és vidám korszak zárult le a bemutatóval. Pár napig még a verssorok visszhangzottak a fejünkben, idéztük a szöveget, aztán új munkába fogtunk. Mert ilyen ez a negyedik év, mindig új és új kihívás elé nézünk...

Márta Dóra

Az elmúlt tanév végén azzal a kéréssel kerestem meg Kulcsár Gábort, hogy megtarthassam – részben angolul – egyik nyolcadikos epocháját, amelynek témája Amerika. Boldog voltam, hogy megkaptam a lehetőséget. Az osztályt akkor még nem ismerem, az előző években Csanád tanította őket. Az ötlet tőlem jött, ilyen idegen nyelvű epocháról nem hallottam, bár biztosan mások is megpróbálkoztak vele. A téma Amerika, amely egyébként is témája a nyolcadik évnak.

Major Mónikát kértem meg, hogy írja le nektek, mit csináltunk ebben a három hétben. Írásához annyit fűznék hozzá, hogy reményeim szerint valóban nem hangzott volna el magyar szó fél kilenc és fél tíz között, de ezt nem sikerült megvalósítanom. Mégis sokat beszéltem – beszélünk angolul..., már a reggeli mondást is angolul mondtuk.

Két nagyobb házi feladatot adtam a diákoknak, az első héten négyféle feladat közül választhattak, és eldönthették, milyen nyelven írnak. Ezekből választottam három angol és egy magyar nyelvű fogalmazást az indiánokról. (Az angol fogalmazásoknál a hibákat szándékosan hagytam a szövegben.)

Bár nem tudja elolvasni, mert magyarul van – külön köszönetet érdemel Chris Sim, az angliai Michael Hall diákja, aki vendégként részt vett az epocha második két hetében. Jelenléte óriási segítség volt számomra.

Némi irigységgel figyeltem felső tagozatos diákjainkat, akik időnként vendégként érkeztek, hogy angolul meséljenek amerikai élményeikről. (Bizonyára tudjátok, hogy a felső tagozatosok évről-évre háromhetes tanulmányi ösztöndíjra pályázhatnak egy amerikai Waldorf-iskolába). Hogy miért? Mert nekem *sobasem* sikerült olyan csendet és figyelmet kivívnom, mint ezeknek a diákoknak. Mélyen megérintett az, ahogy a nyolcadikosok őket hallgatták.

Legutóbb – tizenöt éve – a Michael Hallban tartottam angolul főoktatást (a tanítási gyakorlatom részeként), kelet-európai történelmet tizenkettedikeseknek. Nagyon jó volt újra angolul tanítani, és boldog vagyok, hogy ez magyar gyerekekkel sikerült.

Szántó Ildikó

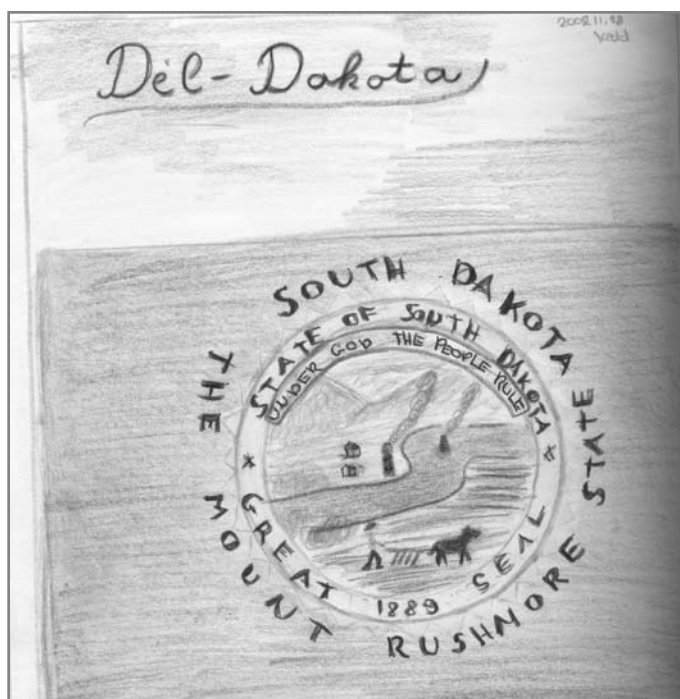
Rising Sun

My name is Rising Sun. I'm a Navajo. My father's name is Whirling wind. My mother has died a long time ago. Spring Dow, ma new mother is a very kind woman. Butterfly Wing and Rosepetal are my two sisters. My father is the medicine man of the tribe.

Our home is near to the Great River (Colorado), perhaps two hours by horse, over the mountains. Our family has four horses and a young foal. My father told us that when Rosepetal reached its tenth year, he will teach her how to ride a horse and give her our foal. My horse's name is Lightning-fast Gallop. Sometimes my father allows me to go to the Great River because he trusts in me and in my horse, too. I found a beautiful place near to the river bank. But my father didn't let me to watch it because after it I would need to go home alone in the darkness.

Now let me talk about a feast. First the main shaman, Red Cloud started to pray, when the children collected enough wood. When the Sun started to walk down on the sky the children set the fire. And women were dancing around the fire. When the fire became higher Red Cloud and fifteen strong men brought in a the bullock. After those things everybody will join the dance except Red Cloud. At every fortieth step he turns a bit the bullock on the fire. When the bullock turned around five times and the clouds get orange and the Gods gave a sign they take off the bullock. First they cut off the head because we believe that the spirit of the animal lives in the head. After that they cut off the limbs and chop it into big pieces. The biggest is for the chief. After all a feast like this is very good.

Balassa Lőrinc

My Life

My name is Hanathawa or Rapid Wings. I was born in the land of the Ojibwas or Chippewas (as they are also known) in 1774.

My father was also an Ojibwa and my mother a Comanch. When our tribe was not at war with other tribes, we lived from fishing, hunting and sometimes we traded fur with French merchants. My grandfather fought with the French against the British. I was twenty years old at the Battle of Fallen Timbers, August 20, 1794. This was the last battle the Indians fought against the United States to control the lands of the Northwest Territory.

Gitche Manito, the Mighty, the Master of Life, gifted me with speed and strength that is why they call me Rapid Wings.

As I look back on my life, the happiest day was when my twins were born, and the saddest when we signed the Treaty of Greenville in 1795.

Written in 1834.

Bereczky Lili

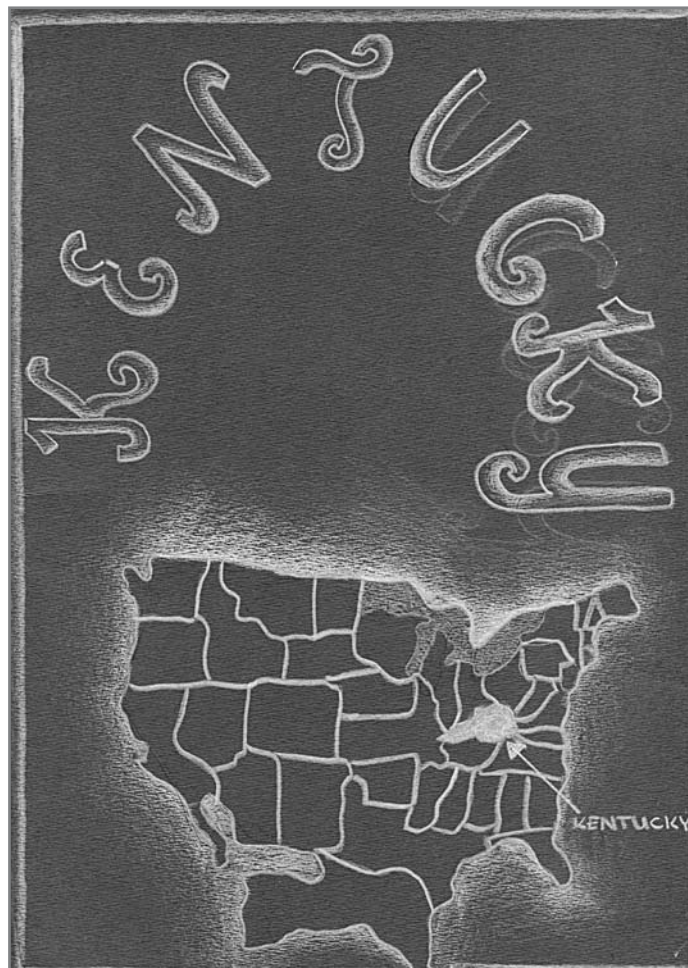
Amerikaepocha Ildikóval

Az epocha három hétig tartott. A főoktatás két részre oszlott: az első rész, fél 9-től fél 10-ig végig angolul, a második rész, fél 10-től 10-ig pedig magyarul zajlott. Az első héten főleg az indiánokról tanultunk: indiánok tízparancsolata, kik ők, milyen a társadalmuk, az indiánok és a fehér emberek viszonya (persze mindez angolul). Utána egy kicsit foglalkoztunk Észak-Amerika földrajzával és az Egyesült Államok politikájával (például meghallgattuk Barack Obama elnökké választása után tartott beszédét). Tanultunk Kanadáról és néhány amerikai híres emberről is (például megnéztük a J. F. Kennedy meggyilkolásáról készült felvételeket).

Mindenki választhatott egy államot, amelyről anyagot kellett gyűjteni, és be kellett adni ezekből egy írásbeli munkát. Ezenkívül Ildikó minden napra meghívott egy felsős diákot vagy tanárt a suliból, aki már járt Amerikában. Ők néhány percen angolul meséltek az élményeikről. Ez volt az epochában az egyik legjobb rész.

A füzetünk végébe szótárat írtunk, és a hátsó belső borítóra borítékot ragasztottunk, amelybe a fénymásolatokat gyűjtöttük. Az epocha alatt új pontozási rendszerrel értékelték minket. Pontot lehetett kapni a házira, a szódolgozatokra, a beszédre (angol), a rajzokra, az írásra, két nagy házira és a füzetre. Volt egy hely, ahova aztán a végpontszám került. Az epocha során egyszer mindenkinek felelnie kellett. Sok szó- és egyéb dolgozatot is írtunk. Az epocha végén Ildikó mindenkinek a füzetébe írt angolul egy rövid véleményt, hogy ő hogyan látta, milyen voltál. Nekem nagyon tetszett az epocha, szívesen részt vennék ilyenén máskor is.

Major Mónika

My life

I am twenty years old. Almost from five years I don't have home, because the white people set fire to our tepees and killed many Indians (among my parents too), and just some people could escape. I won't and I can't forget this day. My father tried to save my mother and me, but someone shot down him with a gun. The people carried away my mother, and i just see them and I ran to the Indians who have left the willage.

So, I in this manner get away from my parents. Now I am a Plains Indian. I have seen a lot of things, I starved, I hunted, and I did everything. I fell in love with a guy, and now I have a boy from this man. Now hi is just two months old, and I have decided his life will be different from mine.

I heard from other Indian tribes that the white people sent missionerseverywherein America to Christianize the Indians. I never heard before about bigger cruelty. Now I just hoping but don't realy deep. Sorry I think that the Indians will die out.

Szalai Rozi

Az EQ, azaz az érzelmi intelligencia fogalma az elmúlt évtizedekben került a tudományos gondolkodás előterébe. Történetét megelőzte az IQ, az értelmi intelligencia, és az ezt mérő tesztek hihetetlen dömpingje és népszerűsége. Tulajdonképpen olyan korszakon vagyunk túl, amelyik számos kudarc után belátta, hogy az IQ-tesztek, bár jól és hasznosan mutatják az agyi kapacitást, jól mérnek tehát, mégsem elegendők ahhoz, hogy feltérképezzék az ember egészét, illetve feltérképezzék az életben, a munkahelyen, a társas kapcsolatokban való „beválasí” képességét. Megszületett az EQ, megszülettek az EQ-tesztek, hogy mérjék az ember érzelmi intelligenciáját. Például ennek kapcsán kimutatták, hogy miközben az értelmi intelligenciánk nőtt az elmúlt évtizedekben, az érzelmi intelligenciánk ezzel szemben csökkent, azaz kevésbé tudunk jól, tartalmasan, emberi módon élni a lehetőségeinkkel, a képességeinkkel, kevésbé vagyunk például társasági, közösségi emberek.

És itt most ezzel kapcsolatban még egy új fogalmat kell megtanulnunk: a *reziliencia* fogalmát. A reziliencia-kutatás a II. világháború után kezdődött el azoknak a körében, akik túléltek a holocaustot. Azt figyelték meg, hogy – mint várható volt – sokan összeomlottak az átélt csapásoktól, a megrázó élményektől, amelyeket nem tudtak maguk mögé dobni, amelyeket egy életen át cipeltek, és így egy életen át fogva maradtak a szörnyű emlékektől. Ami azonban felkeltette a kutatók érdeklődését az az, hogy mégis akadtak nem is kevesen, akik igen eredményesen tudtak túljutni a nem kevésbé megrázó élményeken, tudtak új és örömteli életet élni. Hogyan sikerülhetett ez nekik? Honnan merítették a megújuláshoz az erőt? Honnan születik ez a fajta képessége az embernek? Hogy mindenek ellenére új és ráadásul pozitív szemmel tud tekinteni önmagára és a világra, hogy a saját sérelmeit mintegy zárójelbe téve képes a világban megtalálni azokat az értékeket, amelyekért jó és érdemes élni!

A reziliencia képessége tehát az ember nehézségeken, tragédiákon való túljutásának, a problémák uralásának a képessége. Nyilvánvaló, hogy erre a tulajdonságunkra nemcsak hasonló tragikus események kapcsán van szükségünk, hanem a mindennapjainkban is. Ha csak a számtalan válásra, a munkahelyi elbocsátásokra gondolunk, vagy most a gazdasági válság okozta problémákra, jól érzékelhetjük a reziliencia fontosságát: nehéz helyzeteken kell tudnunk túljutni, erőseknek maradni, szerető embereknek, akik békeséget, örömet képesek sugározni például a gyerekek felé. Meg kell tehát újulnunk, a régitől békében elbúcsúznunk, hogy az új felé fordulhassunk. Ez az átalakulási képességünk teszi lehetővé, hogy bátran továbblépjünk.

A tudósok – érthető módon – szoros összefüggést látnak a reziliencia és az EQ között. Az utóbbi – ugyancsak a tudomány álláspontja szerint – fejleszthető képesség, szemben az IQ-val, amely jórészt öröklött. A gyermekkori érzelmi biztonság, a gazdag lelki környezet, a művészetekkel, a természettel való szoros kapcsolat mind-mind az érzelmi intelligenciát fejleszti. Ugyanakkor a gyermekkorban megtapasztalt felnőtt nehézségek, amelyeken a szülők túl tudtak jutni, valamint a felnőttek által szeretettel kísért gyermekkori nehézségek, aminek segítségével a gyerekek megtanulhatják, miként kell uralni a problémákat – mindezek elősegítik a reziliencia-képesség megerősödését.

Szerető és őszinte környezet – talán ebben lehetne összefoglalni a kérdéskör kulcsát. A gyerekeknek – természetesen életkorukhoz mérten – szükségük van a nehézségekre, a kihívásokra, a konfrontációra, ezekkel kapcsolatban a felnőttek őszinteségére, valamint támogatásukra, hogy megerősödhesenek leendő felnőttkori nehézségeik esetére. Szükségük van tehát erős felnőttekre, akikről a mintát vehetik.

Egyfelmérés szerint (Goebel) a Waldorf-iskolák végzettjei jelentősen jobb eredményt mutattak a reziliencia terén. Pedagógiánk mindig is fontosnak tartotta az értelmi nevelés mellett az érzelmi és az akarati nevelést. Gondoljunk erre, amikor szívünkben hajlamosak vagyunk a művészeteket esetleg kevésbé hangsúlyos tantárgyakként kezelni mondjuk az érettségi tárgyak mellett, amikor számon kérjük a Waldorf-tanterven a hagyományos iskolák anyagát, amikor háborgunk, hogy a gyermekem „még ezt sem tudja”. Remélhetőleg „ezt” esetleg még nem, de tud, magába szív valami nagyon fontosat, amivel aztán majd jól fog tudni boldogulni az életben, mint ezt Goebel kutatása mutatja.

És most végezetül még egy gondolat a témánkhoz: Mi mérhető mindebből? Ma már megjelentek az EQ-tesztek is, hiszen a gazdasági élet is fölismerete, hogy az IQ-tesztek milyen keveset is mondanak az emberről. (Az ún. karrierépítést például csak 20%-ban fedi le az értelmi intelligencia! A többi az érzelmi intelligencia kérdéskörén múlik.) De mit mutatnak a mai *kompetencia-méréseink* ezekből az ún. „lágy” képességekből? Például a szociális, valamint az önértékelési képességekből? A reziliencia képességből? Semmit. A kompetencia-méréseket a gazdasági szférában honos mérési elvek határozzák meg, és kifejezetten csak a „kemény” képességeket, azaz a tudás-kompetenciát mérik. Tudnunk kell a szerepét, nem szabad lebecsülni, de a helyén kell tudnunk kezelni. Természetesen beszédes, ha mondjuk – abszurd példával élve – a tizedik osztályban a gyerekek nem tudnak még összeadni; ezen a téren fontos a mérés adta információ, a problémát kezelni kell, hiszen ennél jóval többet is kell tudniuk már a gyerekeknek ezen a szinten. A tantervi szinteket minden osztálynak „hözni” kell. De ennyi. És miközben szülőként, tanárként egyaránt esetleg ilyen jellegű hibákkal vagyunk kénytelenek szembenézni, ne felejtünk el több mindent. Ne felejtjük el, hogy a gyermekeink életében ez a terület képességeinek csak mintegy 20-30%-át fedi le. (Ugyanakkor ez sem lebecsülendő, hiszen meg kell kapniuk azt a tudást is, amire szükségük lesz, és természetesen erre maximálisan törekszünk is.) Ne felejtjük el azt sem, hogy az érzelmi intelligencia nevelése lassú és sok időt igénybe vevő folyamat! (Ezért tanítunk többek között epochálisan, ezért időzünk egy témánál olyan hosszan stb.) Azt sem, hogy pedagógiánk egyik erőssége, hogy számol a gyerekek eltérő érési ütemével is. Hogy éppen ezért bizonyos szinteken nem tisztességes számon kérni iskolánkon az állami oktatás tudásra vonatkozó eredményeit, hiszen mi *ezek mellett* másfajta eredményekre is törekszünk, amikben megalapozottan hiszünk, és amik a képességek túlnyomó részét teszik ki. Adja meg ez a felismerés számunkra a derűt és a hitet a Waldorf-pedagógiában, elkötelezettségünket iskolánk iránt!

Kedves Olvasó!

Az alábbiakban bepillantást nyerhet a solymári Waldorf-tanárképzés életébe. Bevezetésképpen Vekerdy Tamás írását olvashatja a tanárképzés történetéről a Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány alapításától napjainkig. Ezek után Sam Betts beszél a képzés jelenéről és jövőjéről, majd Gajdos András a szakok történetét foglalja össze. Végül két volt hallgatónk – két jelenlegi tanárunk – szólal meg: Zaják Katalin és Pohl Balázs.

Éppen húsz éve...

Szubjektív töredékek a Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány első húsz évéből – út a solymári tanárképzésig.

1988 szeptemberében – éppen most *múlt* húsz éve – négy emberből álló kis delegáció kereste föl a Művelődési Minisztérium (akkor így hívták) Szalay utcai épületében Gázsó Ferencet, az iskolákért, a közoktatásért felelős miniszterhelyettest. Jakab Tibor, Makovecz Imre, Szilágyi Péter – és ott voltam én is.

(Akkor már túl voltunk az óvodaalapítás adminisztrációján, folyt az építkezés, a renoválás a solymári régi „kis ház”-ban.)

De iskolát alapítani – ez nehezebbnek látszott.

Gázsó meghallgatott minket, és a következőket mondta:

– A ma Magyarországon érvényes törvények szerint *csak az állam* lehet iskolaalapító és iskolafenntartó, a néhány egyházi középiskola speciális esetét kivéve, amelyet különálló jogszabály szabályoz.

– Próbáljuk állami iskolában kísérletként megindítani a Waldorfot?

– Nem. A kiút ma a következő: *alapítványt* kell létrehozni, ahogy ezt Horn Györgyék tették. Hallottatok róla, nem? Összeállt egy csomó fiatal pedagógus, és elhatározták, hogy megcsinálják a saját iskolájukat. Ehhez és a tantervek előkészítéséhez támogatást is kaptak a Minisztériumtól. Nekik is ezt tanácsoltuk: létesítsenek alapítványt. Megcsinálták az alapítványt a pedagógusok, a ti esetekben pedig ti csináljátok meg. És aztán az alapítványba náluk (javaslatunkra) *belépett* a Fővárosi Tanács, és belépett a Minisztérium. Ezzel az alapítvány által létrehozott és fenntartott alapítványi iskola *állami* iskola lett. Ti, ha jól értettem, el tudnátok érni, hogy a *Solymári Tanács belépjen* az alapítványotokba. A solymári iskolák fenntartója a Solymári Tanács. Így mint állami iskolafenntartó, a ti iskolátokat is legalizálná. A tantervtől eltérő Waldorf-tantervet a minisztérium engedélyezné mint *kísérletet*. A kísérlet szakmai gondozója pedig továbbra is lehetne, mint az óvoda esetében, az Országos Pedagógiai Intézet iskolakutatási tudományos osztálya.

(Akkoriban ott dolgoztam, annak a nevében adtam ki a különböző szakvéleményeket, amelyek az óvoda és az iskola alapításához kellettek.)

De hogyan volt az lehetséges, hogy a Solymári Nagyközségi Tanács hajlandó volt belépni a létrehozandó alapítvány kuratóriumába?

Kik mozgatták a szálakat Solymáron, hogyan került az egész alapítás Solymárra?

Úgy, hogy Solymáron élt, lakott Czitán Gábor és felesége, Ulrike – és persze az egész Czitán család a szaporodó számú gye-

rekekkel. Gábor Kelet-Németországból hozta Ulrikét, ő pedig hozta magával onnan – az egyébként ott is betiltott – Waldorf-pedagógia és antropozófia ismeretét. (Aminek a háttérében viszont az állt, hogy a steineri alapelvekre épített „keresztyén közösség” – a *Christengemeinschaft* – a szocializmus egész időszakában bevett, elfogadott vallásfelekezeti volt még Kelet-Németországban is.) És Gábor az ismert magabiztosságával és önérvényesítő képességével addigra már bevette nemcsak a Solymári Nagyközségi Tanácsot, hanem a solymári nagyüzem, a PEMŰ igazgatóságát is, megnyerte őket a Waldorf-ügy támogatásának. Persze ehhez ott is kellettek értő és jóakarató emberek, amilyen volt például Bogdán Mariann, a Solymári Nagyközségi Tanács elnök asszonya – később a Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány kuratóriumának tagja és az első Waldorf-kiadvány, a Frans Carlgren-féle *Szabadságra nevelés* nyomdai istápolója, gondozója – és munkatársa, a vb-titkár, Szabóné Dr. Sarkadi Júlia. (Ekkor – Czitánék hívására – már Jakab Tibor is Solymáron lakott, vagy legalábbis odaköltözőben volt.)

Szóval: létre kellett hozni egy alapítványt!

Ebbe bele kellett vinni egy bizonyos anyagi értéket, ha csak névlegesen is.

Ebben Makovecz Imre MAKONÁ-ja, Szilágyi Péter Jogtanácsosi Munkaközössége és a Solymári Tanács segített, és erejükhöz mérten még a tagok is.

Majd megszerveződött a kuratórium.

Tagjai voltak: természetesen Czitán Gábor, Jakab Tibor, Makovecz Imre, Székely György, Szilágyi Péter és én, remélem nem hagytam ki senkit. És a Solymári Nagyközségi Tanács képviselőjében Bogdán Mariann. Ha jól emlékszem, ekkor még a TÜV Rheinland Paulai Ede utcai irodájában tartottuk a kuratóriumi üléseinket.

Gázsó Ferenc segített abban, hogy a Minisztérium jogi osztálya átnézze és szükség szerint korigálja az Alapítvány Szilágyi Péter által elkészített alapító okiratát.

Természetesen – akárhogy hajtottuk magunkat, – a szó szoros értelmében *az utolsó pillanatban* készült el minden.

Gázsó 1988. december 29-én – éppen most *lesz* húsz éve! – írta alá a minisztérium 26/122/1988. VIII. számú *kísérleti engedélyét* „Solymár községben a Waldorf-iskola első osztályának az 1989/90. tanévtől való indításához”.

December 30-án – *tehát a következő napon!* – Gázsó Ferenc lemondott miniszterhelyettesi tisztségéről, a sajtónak adott nyilatkozata szerint azért, mert „dilettánsokkal nem lehet együtt dolgozni” – ez alatt miniszterét, Czibere Tibort értette, aki Grósz Károly bizalmi embereként mint gépészmérnök-professzor került a miniszteri posztra.

De ekkor már – egy napja! – a kezünkben volt az érvényes minisztériumi engedély!

Már „csak” pénz kellett szerezni...

Ehhez a megye – Pest megye – támogatását is el kellett nyernünk.

Ennek hosszú és küzdelmes történetét itt most nem mesélem el, legyen elég annyi, hogy a megye felelősségre vonta a Solymári Tanács elnökét és végrehajtó-bizottsági titkárát, hogy merték, hogy merik támogatni a Waldorf-iskolát, és fegyelmivel is megfenyegették őket, ők azonban – már az új idők szele fújdogált – szembeszálltak a megyével, és kitartottak elhatározásuk mellett.

A megye osztotta le ugyanis a pénzt, a normatívát – ezért volt rá szükség (a megyére), de ha (a tanácsok) helyben elfogadták és legalizálták az iskolát, akkor oda kellett adni a pénzt...

A *Minisztérium* a maga alapjából ettől kezdve éveken át támogatta – körülbelül évi egymillió forinttal – az Alapítványt (ezeket a pénzeket ugyanis Gázsónak a minisztériumban maradt munkatársai, Honti Mária és Spengler Györgyné ítélték oda), és ugyancsak jelentős támogatást nyújtott a Soros Alapítvány.

De minderről máshol (az *Álmok és lidércek* című könyvemben) már hosszan, részletesen írtam.

*

A Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány az alapító okirata szerint arra szánta el magát, hogy *létrehoz egy 12+1 évfolyammal működő Waldorf-iskolát*. ('89 szeptemberében Kri-govszki Anna vezetésével *elindította* ennek az iskolának az első osztályát a solymári Apáczai Csere János Művelődési Ház egyik termében – amelynek megszerzésében persze megint csak Bogdán Mariann segített. Arról, hogy ezt a szülők hogyan alakították át pillanatok alatt Waldorf-tanteremmé, és az egyéb részletekről az *Álmok és lidércek* ad további részletes felvilágosítást.)

Az Alapítvány ezt a célkitűzését – a 12+1 évfolyamos Waldorf-iskola létrehozását – amint azt ma már, több átköltözés után a pesthidegkúti Waldorf-iskolában láthatjuk – teljesítette.

De az Alapítvány lett a solymári Waldorf-óvoda, majd a Bolyai utcai óvodai csoport fenntartója is.

Az Alapítvány kurátorai bekapcsolódtak az *Iskolázás Szabadságának Európai Fórumába*, megszervezték ennek alakuló találkozóját a magyarországi Velencén, ahol többórás beszélgetés folyt szűkebb körben, külföldi barátaink (elsősorban a Witten-Annen-i Waldorf-pedagógiai Intézetet ekkor vezető Eginhard Fuchs és Johannes Kiersch) bevonásával és Mesterházi Zsuzsa részvételével arról, hol, hogyan és mikor tudunk *tanárképzést* (alapképzést és posztgraduális képzést) indítani. (Egy witteni beszélgetésben német barátaink arra hívták föl a figyelmünket, hogy valójában először a tanárképzésnek kellene elindulnia teljes intenzitással, és ezt követhetnék az iskolaalapítások. Ezzel elméletileg egyetértettünk, de gyakorlatilag itt voltak a gyerekek, akiknek Waldorf-óvodát és Waldorf-iskolát akartunk.)

Mesterházi Zsuzsa vezetésével elindult a másfél éves, hétvégi posztgraduális kurzus szervezése a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolán, akkor még a Török Sándor Alapítvány és a Svájból Székely György hívására rendszeresen idelátogató, az iskolát szakmai tanácsaival ellátó Darvas János intenzív részvételével.

'90-ben elindult a tanárképzés a Bárczin.

Ezt követte azután '91 őszén a *négyéves nappali alapképzés* elindítása Solymáron a Witteni Waldorf-pedagógiai Intézet kihe-lyezett tagozataként, a Török Sándor Alapítvány szervezésében és fenntartásában. (A képzés ugyancsak az Apáczai Csere János Művelődési Házban indult, annak *nyugdíjasklubjában*, ahová a nyugdíjasok csak esténként, délutánonként jártak be.)

Majd – a Nemzetközi Waldorf-óvoda Szövetség támogatásával – az óvónők képzés elindítása következett az Alapítvány solymári óvodájában.

Mint tudjuk, az Alapítvány máig fenntartója a solymári, pesthidegkúti lett „*első*” Waldorf-iskolának, a Bolyai utcai óvodának és a tanárképzésnek. (Ez utóbbi az *egyetlen* négyéves, nappali alapképzés az egész közép-kelet-európai régióban.)

Az „*első*”-t két okból is idézőjelbe kellett tenni az előző bekezdésben. Először is azért, mert – mint tudjuk – Magyarországon már működött Waldorf-iskola 1926-1933 között, Nagy Emilné Göllner Mária alapításában és vezetésével a híres kissváb-hegyi Nagy-villában (zömmel német nyelvű tanárokkal).

Az *első* tehát egyrészt a magyar nyelvű és '89 után szervezett Waldorf-iskolát jelenti, másrészt az *első nem állami fenntartású általános iskolát* Hegyeshalom és Vlagyivosztk, vagy Hegyeshalom és Saigon között.

Hogy miért *Török Sándorról* neveztük el alapítványunkat?

Erről majd máskor szívesen mesélek.

Vekerdy Tamás

Tanárképzés, Solymár – jelen és jövő

Solymári munkánk három fő formája jelenleg a következő:

1. Négyéves, nappali alapképzés, amely Waldorf-osztálytanítói diplomát ad. A diplomát testvérintézményünkkel, a Witten-Annen-i Waldorfpedagógiai Intézettel közösen adjuk ki német és magyar nyelven.

2. Kétéves posztgraduális nappali képzés diplomás tanároknak.

3. Hároméves posztgraduális levelező képzés, ugyancsak diplomás tanároknak.

A két posztgraduális képzés a magyar tanár-továbbképzési rendszerben akkreditált, az ezeket elvégzők tanúsítványt kapnak.

A Waldorf Szövetség kérésére nemrégiben átadtuk az IAO kurzusok szervezését, amelyet a solymári tanárképzés alapított és tartott fenn sok éven át. Ezek a képzések most új otthonra találtak a Szövetség pedagógiai intézetében, a Waldorf Házban.

Hároméves posztgraduális, havi egyszeri, hétvégi levelező képzésünkön – péntek délelőttől vasárnap délig – jelenleg 60 tanár tanul. Ez a harmadik tanulmányi éve ennek a második ciklusnak – ezt a formát hat évvel ezelőtt indítottuk először. A közös alapozó év után a második és harmadik évben a hallgatók három csoportban – vagy „modul”-ban – folytatják tanulmányaikat: osztálytanítói, idegen nyelvi és felső tagozati (középkolai) csoportban. (Bizonyos órákon ez a harmadik csoport is kétféle oszlik – társadalomtudományi, illetve természettudományi csoportra.)

Az első hároméves képzést 45 hallgatóval indítottuk (a jelentkezők száma közel 100 volt). A növekvő érdeklődés miatt úgy döntöttünk, hogy a helyhiány ellenére 65 hallgatót veszünk fel. (Még így is 25 kiváló, minden szempontból megfelelő jelentkezőt vissza kellett utasítanunk.) Új posztgraduális hároméves képzésünk 2009 szeptemberében indul, és arra biztatjuk az érdeklődőket, hogy minél előbb jelentkezzenek. (Megfelelő források hiányában sajnos nem tudunk minden évben új évfolyamot indítani.) Az alapozó év, illetve a második és harmadik év együttesen önállóan akkreditált, ez lehetővé teszi a hallgatóknak, hogy szükség esetén megszakítsák és később folytassák tanulmányaikat. A 2009 szeptemberében induló képzés új modulral gazdagodik, a kézműves tanárok moduljával. Olyan területe ez a Waldorf-pedagógiának, amely nagyobb figyelmet és fejlődési lehetőséget igényel.

A posztgraduális képzések hallgatóinak azon kívánságára, hogy szeretnék – elsősorban művészeti területen – tovább mélyíteni képzettségüket, olyan rövid kurzusokkal tervezzük bővíteni kínálatunkat, amilyeneket korábban már tartottunk Solymáron. Mivel ez még tervezési stádiumban van, szívesen vesszük gyakorló tanárok, valamint szülők javaslatait a kurzusok tartalmára vonatkozóan. Harmincórás akkreditált tanfolyamokra gondolunk, amelyek két hétvégére oszlanának meg (15-15 óra). Felmerült, hogy egyes kurzusokat más helyszínen tartsunk, ne csak Solymáron. Egyes iskolák csoportja megrendelhet egy kurzust és helyet biztosíthat számára.

A nappali kétéves posztgraduális képzés minden évben néhány elkötelezett hallgatót vonz – azokat, akik eleget tudnak tenni annak a kihívásnak, amit a már megkezdett pénzkeresésből való kilépés és további két év odaadó tanulás jelent. Ha a jelentkezők száma túl alacsony külön csoport kialakításához, akkor egyéni tanmenetet szervezünk számukra.

Solymári munkánk kezdő impulzusa és egyben középpontja a négyéves nappali alapképzés, amelyet Witten-Annennel együttműködve folytatunk. Ez Magyarországon hivatalosan elfogadott Waldorf-osztálytanítói diplomát ad. Egy ilyen nappali képzés értéke megkérdőjelezhetetlen. Biztosítja a hallgatóknak azt a lehetőséget, hogy négy éven át nap mint nap intenzív művészeti munkát végezzenek, nekikezdenek egy önátalakítási folyamatnak, és mélyebben megértsék a Waldorf-pedagógia alapjait, mindezt egy elkötelezett csoport tagjaiként, közösségben. Sok, ma már kiváló tanár végezte el ezt a képzést, és dolgozik sikeresen a Waldorf-iskolákban Magyarországon (és külföldön is). Ennek ellenére komoly kihívásokkal kell szembenéznünk a képzés jövőjével kapcsolatban.

Ezek a problémák a következők:

1. A hallgatók számának visszaesése az elmúlt három évben. Jelenleg összesen 40 hallgatónk vesz részt négyéves képzésben.
2. A jövőbeli finanszírozás bizonytalansága.
3. A kurzus felépítésének módosítása, ami az Európai Unió jelenlegi felsőoktatási fejlesztéseivel való összehangoláshoz szükséges.

Bár a hallgatók száma a tanárképzéseken általánosságban együtt csökken a csökkenő tanár-kereslettel, a Waldorf-mozgalomnak súlyos hiánya van képzett tanárokból. Hogyan tehetjük lehetővé a leendő hallgatók számára, hogy eleget tegyenek ennek a sürgős igénynek? A problémának pénzügyi oldala van. Hová fordulhatnak a

hallgatók anyagi támogatásért? Nem mindenki olyan szerencsés, hogy a családja támogatni tudja. Nehéz a nappali kurzus mellett dolgozni, hogy így magukat támogassák, bár sok hallgató ezt teszi. Ezt a kérdést rendszeresen megvizsgáljuk, és szívesen fogadunk minden ötletet, hogyan lehetne több hallgatót vonzani a képzésre, és biztosítani számukra a folyamatos tanulási lehetőségét. Az egyes hallgatók iskolai vagy szülői támogatása például jó lehetőség.

A Solymári tanárképzés pénzügyileg szilárd volt az utóbbi években az állami finanszírozás következtében, melyet az iskolákon és a Szövetségen keresztül kapott meg. Ez a helyzet azonban 2010 augusztusában megszűnik. A jelenleg folyó képzések befejezését még biztosítani tudjuk, de máskülönben a kép meglehetősen bizonytalan. Ezt a témát is rendszeresen megvitatjuk. Új anyagi forrásokat kell találni, mert a nappali képzést nem lehet kizárólag a tandíjból fenntartani.

Az állami és a felsőoktatásban bekövetkezett változások szintén hatással vannak munkánkra. Alapító testvérintézményünk, a Witten-Annenni Waldorf-pedagógiai Intézet 2009 szeptemberében új tanrendet vezet be, amely az új 3+2 éves koncepción alapszik (BA + MA a bolognai rendszerben). Ez azt jelenti, hogy a mostani négyéves kurzusnak a Witten-Annenni képzéshez igazodóan meg kell változnia. Jelenleg is folyik munkánk alapos áttekintése, együttműködésben a Szövetséggel és az iskolákkal, amelyeknek a részvétele rendkívül fontos. Célunk, hogy 2009 tavaszára létrehozzuk a képzés új koncepcióját, bár még sokat kell dolgoznunk a finom részleteken. Ha az Olvasónak építő ötlete van ezekkel a problémákkal kapcsolatban, a Tanári Konferencia örömmel fogadja azt.

Zárásként a solymári Tanári Konferenciáról ejtenék pár szót, amely minden szerdán ülésezik. Ezek az ülések két részből, egy pedagógiaiból és egy intézetiből állnak. A pedagógiai ülésen az intézetben rendszeresen tanító tanáraink mellett a hallgatók ügyeivel foglalkozó irodai kollégánk vesz részt. A konferencia összetétele természetesen változott az évek alatt. A legrégebbi két tag Vekerdy Tamás és Bognár János. „Újabb” tagok Gajdos András, Sam Betts, Zaják Katalin és Pohl Balázs. Irodai kollégánk Kótai Zita. Rendszeresen meghívunk – egy vagy több évre – tapasztalt osztálytanítókat, miután befejezték a 8. osztályt, hogy csatlakozzanak munkánkhoz. Olyan értékes kollégákkal dolgozhattunk együtt, mint Kulcsár Gábor, Tolnai Antal és Balogh Klára, akik, miután visszatértek az iskolába, és újabb osztályt indítottak, továbbra is kapcsolatban maradtak velünk, és tanítanak a levelező vagy a nappali képzésen. Nagy segítséget nyújt számunkra több olyan hazai kolléga is, akik epochálisan rendszeresen tanítanak intézetünkben. A külföldi vendégtanárok száma csökkent az évek folyamán. Azokat a régi barátokat, akik még mindig meg-meglátogatnak bennünket (különösen Reinhard Wallmannt, Darvas Jánost és Eginhard Fuchst), nélkülözhetetlennek tartjuk és nagyra becsüljük. Minden vendégtanárt meghívunk a konferenciára, hogy megbeszéljük közös munkánkat. Konferenciánk irodai, intézeti része új, idej

fejlesztés. Itt minden munkatárs jelen van, beleértve az irodai dolgozókat is (Für Judit, Smid Anikó, Kótai Zita), hogy az adminisztratív ügyekről együtt dönthessünk, és az intézet jövőjét szélesebb perspektívából tudjuk megvitatni.

Szakok a nappali tanárképzésen

Mivel a Witten-Annen-i diploma erre kötelezett minket, attól kezdve, hogy mind a négy teljes évet itt Solymáron töltötték a hallgatónk, léteztek a különböző szakok, szakkollégiumok is. Ezek fajtája, formája, tartalma viszont jelentősen megváltozott az elmúlt évek alatt, és persze ma is folyamatosan alakul.

A legjelentősebb átváltozáson – mind kínálatuk, mind formájuk és tartalmuk szerint – úgy hat éve mentek át szakjaink. Ekkor az intézet tanári kollégiuma elhatározta, hogy az anyaintézetől örökölt, nálunk kissé kényszeredett, erőtlen formát átalakítja, a saját képére formálja, és új tartalommal tölti meg. Fontossá vált, hogy olyan szakokat indítsunk, amelyeknek van a konferenciánkban hozzáértő felelőse. Több súlyt és időt kaptak az órarendben ezek a tevékenységek, és az értékelésük is alaposabb, átgondoltabb, sokrétűbb lett. Komoly alkotómunka zajlott azokban a hónapokban, míg megszületett a szakok új és máig is többé-kevésbé érvényes rendje.

Nem folytattuk a *német szakot* (amely több tehetséges német-tanárt bocsátott ki az iskolákba), mert lassan elfogytak a németül tudó hallgatók, illetve megfelelő hordozója sem akadt volna közöttünk.

Átalakult és megújult viszont az addig is működő szakok közül a *kézimunka szak*. Ez az a terület, amelyben a kezdetektől igen szoros együttműködés zajlik a Hidegkúti Iskola és a Fészek Iskola kézimunkatanáraival!

Új szakkollégiumként jelent meg az *angol*, a *dráma* és a *zene*.

Pezsgőbbek lettek, élettel teltek meg a képzésen a délutánok, s hamarosan jelentkeztek a megújult szakok örömteli „melléktermékei” is (többek között előadások, fellépések formájában).

A szakok jóvoltából érdekes új vendégtanárok fordultak meg a képzésen (például Kárpáti Péter, Ascher Tamás, Méhes Csaba, Dán Judit, Reinhild Brass, Fenneken Francken, kenyai és mexikói dobosok stb.).

Minden évben szép kiállításokat rendezhettünk a kézimunka szakosok munkáiból.

A dráma szakosok jóvoltából megszorodtak az előadások, amelyek közül néhányat több helyre is elvittek az országban (például Vác, szolnoki akadémia, Művészetek Völgye Kapolcson). Mindenütt sikert arattak, sőt több komoly szakembertől is dicsérrő kritikát kaptak.

Nyilvános koncerteket tartottunk a zene szakos hallgatók kamarakórusával a tanárképzésen kívül több helyen Magyarországon és külföldön is (például Kiscelli Múzeum Budapest, szolnoki akadémia, Ljubljana, Olaszország több városa). A zene szakos hallgatók és volt hallgatók közreműködésével hamarosan elkészül egy zenei-pedagógiai film is, amely a különböző életkori szakaszok zenei hangulatait, dalait, hangszerait és játékait mutatja be.

Mindezek az események segítettek a kapcsolatainkat ápolni a Waldorf-iskolákkal, és népszerűsíteni a tanárképzést, illetve a Waldorf-pedagógiát általában.

Végzett hallgatónk közül sokan, sőt többségükben kamatoztatják is a szakjukon tanultakat, aktívan dolgoznak a szakterületükön, akár az osztálytanítótság mellett, akár szaktanárként.

Mivel intézetünkben a jelenlegi tanévben lényegi változásokat készítünk elő, így szakjaink is újabb átváltozás küszöbén állnak, alakulóban vannak, újabb szakok indításának lehetősége is fölmerül.

Gajdos András

Solymári hallgatók a pesthidegkúti iskolában:

Bálint Judit, Csőke Kata, Gál Kriszta, Gerle Edit, Márta Dóra, Pálffy Erzsébet, Schnell Judit, Stenszky Csanád, Szántó Ildikó, Varga-Szemes László

Pesthidegkúti tanárok a solymári Tanárképzésen:

Bakonyi Katalin, Balassa Bálint, Balázs Mátyás, Beöthy Hanna, Hadabás Éva, Kiss Péter, Klenovicsné Papp Judit, Kökény Ákos, Kulcsár Gábor, Nadas Mária, Paller Kata, Pásztor Katalin, Szentmártony Yvonne, Székely Györgyné, Tóth Nóra

Itt tanultak, itt tanítanak...

Konferenciánknak egy idő óta két olyan tagja is van, akik valaha Solymáron voltak diákok, Solymáron és Wittenben is tanultak: Zaják Katalin és Pohl Balázs. Ez is jelzi, hogy bizony már tizenhét év telt el azóta, hogy Waldorf-tanárképzés működik Solymáron, és beléptünk a tizennyolcadikba.

Itt most ők beszélnek.

Zaják Kati

Akkoriban kevesen voltunk a tanárképzésen. Mi (az 1996-os évfolyam) voltunk azok, akik a négyéves képzést Solymáron tanulhattuk végig (kivéve egy trimesztert, amikor a szakok miatt még Wittenbe kellett mennünk). Sokfélék voltunk, ami izgalmas volt. A témák, amelyeket újonnan ismertünk meg, mindannyiunkat gondolkodásra készítettek. Közösen éltük át formálódó világszemléletünk örömeit, kudarcait, ráismeréseinket és kételkedéseinket. Tanáraink vezettek minket, hol féltőn óva intve, hol biztatón továbbengedve a megkezdett úton. Bizonytalan-biztos légkör volt, amelyben persze alkalmasint az is könnyen megeshetett, hogy csak hétfő reggelre körvonalazódott a heti órarend. Ugyanis a tanárképzés rendje, felépítése jóval kialakulatlanabb volt. Sokkal jobban lehetett érzékelni, hogy folyamatosan alakul a képzés arculata. Sokkal kevesebb volt a kontúr, a struktúra. Szinte egyik napról a másikra történtek a változások. De ahogyan egyre több évfolyam kezdte járni a solymári utat, úgy egyre határozottabbak lettek a formák, mind tudatosabbá vált a négy év fölépítése. Ez nem jelenti azt, hogy a személyes légkör, az egymásra figyelés fontossága, amelyben mindenki szabadon, önállóan dolgozhat, megszűnt volna. Most is próbáljuk tekintetbe venni a diákok igényeit, a változó követelményeket. Lehetőségeink is nagyobbak, mint voltak, hiszen egyre több olyan tapasztalt tanár van Magyarországon, akiket bátran hívhatunk epochákra.

A tanárképzésen ismerkedtem meg az euritmiaival. Szentmártony Yvonne szerettette meg velem. Azért mentem euritmia-képzésre, mert azt láttam, hogy az euritmia segíthet abban, hogy egyszer jobb osztálytanár váljak belőlem. Számomra az euritmia minden-művészetek mozdulatban való megjelenítését jelentette. És úgy éreztem, az euritmia tud úgy iskolázni, hogy térben és időben biztosabban, a közepet tartva tudják a gyerekek előtt állni. Így euritmista lettem, és mert az euritmia továbbra is kutatom kell, határtalan lehetőségeit egyre jobban, mindig mélyebbre merülve, embertani ismereteimmel összekapcsolva megismerem, euritmia tanítok. Látom, valóban mennyire fontosak a tanároknak az euritmia adta élmények. A közös, szociális tér, amelyben együtt mozdulunk, kapcsolódásaink, viszonyaink és saját mozdulataink megjelenítő erejének és kifejeződésének az élménye.

Így aztán, legalábbis egy időre hűtlen lettem a tanárképzéshez,

és bár tanárainak ennek nem örültek, tanulmányaimat megszakítva átiratkoztam az akkor induló négyéves euritmia-képzésre.

Ennek elvégzése után azonban – Baukó Mariannal együtt – visszatértem a tanárképzésre, és befejeztem osztálytanítói tanulmányaimat is.

Most a tanárképzésen – és időszakosan különböző Waldorf-iskolákban – tanítok euritmia-t. Solymáron az órarend összeállításának vagyok az egyik felelőse. A kert ápolásáról is gondoskodom. Szervezője és minden évben résztvevője vagyok a szigetközi kenutábornak az elsőseinkkel, az év végi mezőgazdasági tábornak Mezei Klári néni szakmai segítségével, és együtt utazom hallgatóinkkal, amikor Magyarország különböző vidékeit fedezzük fel tájismereti túráinkon Fűzfa Zoltán vezetésével.

Tavaly én voltam a negyedév tutora, idén az alapozó és a másodikévé.

Jelenlegi kurzusaink:

Nappali:

négyéves Waldorf-tanárképzés (érettségizetteknek),
kétéves posztgraduális tanártovábbképzés
(felsőfokú pedagógiai végzettséggel rendelkezőknek).

Levelező:

hároméves posztgraduális tanártovábbképzés
(felsőfokú pedagógiai végzettséggel rendelkezőknek).

Tanáraink:

Vekerdy Tamás	a képzés szervező vezetője
Sam Betts	a képzés szakmai vezetője
Bognár János	beszédművelés és dráma
Gajdos András	ének-zene
Pohl Balázs	metodika-didaktika, dráma
Zaják Katalin	euritmia

Pohl Balázs

Nem tudok nem személyes lenni.

Nekem a solymári Waldorf Tanárképzés volt életem első – és egyébként utolsó – „tanintézménye”, ahol diákként jól érezhettem magam, ahol végre izgalmas feladatokat kaptam, ahol igazán fel volt piszkálva az érdeklődésem, ahol nem volt feleslegesen agyonszabályozva minden, ahol erény volt a spontaneitás és a kezdeményezőkézség, ahol sokrétűséget, őszinteséget és közvetlenséget tapasztalhattam, és ahol valódi és segítő érdeklődést érezhettem irányomban a tanárok felől.

Nem mondom, itt sem voltam problémamentes növendék, sőt! De talán éppen ezért privát sikertörténetként is felfoghatnám azt, hogy most itt taníthatok. De mégsem erről van szó. Inkább azt mondanám, szokatlanul egyenes út vezetett engem ide, hiszen a nyolc év osztálytanítósága alatt is, Solymártól távol is folyamatosan éreztem az ide való tartozást; vagyis ezer szállal kötődtem a Képzéshez. Túl azon, hogy minden évben fogadtam hospitálót és próbatanítót, mindig érdekelt, hogy miként fejlődik tovább és milyen változásokon megy át az intézet, kik tanítanak éppen ott, ki az, aki már nem. És volt két hivatalosabb kötődés is. Mindkettő tartozás volt. Az egyik anyagi jellegű (már törlesztettem), a másik pedig egy, még az otlétem alatt beigért drámadolgozat, amelynek leadása volt a feltétele annak, hogy a diplomámat kézhez kapjam. A dolgot végül leadtam, a diplomámat pedig pár nappal később, hetedikos osztálytanítóként vettem át. Az egyik diákom, Vekerdy Panni nyújtotta át nekem az osztály előtt, főoktatás kezdetén („Balázs bácsi, ezt apukám küldi!”).

Azt gondolná az ember, hogy miután már semmiféle tartozásom nem volt Solymár felé, megszűnt minden kapcsolat a Tanárképzéssel, ám nem így történt: valami miatt még szorosabb lett a kötelék. És még abban az évben – vendégként – megtarthattam az első epochámat Solymáron.

És amikor a szabadév után végleg odakerültem, látnom kellett volna az óriási különbséget. Azt a fejlődést, amin kilenc év alatt átment az intézet. A szerkezeti átalakításokat, a megváltozott szokásokat, az intézményesülés különböző jeleit, a precízebben kidolgozott és átgondoltabb órarendet, a művészeti és metodikai tárgyak egészségesebb arányát, a nagyobb tudatosságot, a Wittenhez kötődés lazább szálait, az épület kényelmesebbé válását, a jelen gondjait, minden változást. Én mégis keveset érzékeltem ebből. Úgy éreztem, mintha semmi nem változott volna. Ugyanaz a sokrétűség, őszinteség és közvetlenség fogadott, ami régen. A feladatok izgalmasak, az érdeklődés kellőképp felpiszkálva. Nem sok minden változott hát, hiszen, hála a sors kegyének, volt tanáraink sem változtak sokat (rajtam sem talál majd fogást a „kor?”). Csak éppen most kollegák. És e fölött olykor nem is akarok napirendre térni.

A jelenlegi harmadéves csoport tutora vagyok; a metodikai tárgyak mellett drámát is tanítok, színielőadások létrehozásában

működök közre, és vezetem a konferenciát, mindezt igyekszem nagy lelkesedéssel tenni, úgyhogy egyelőre nem foglalkozom az újabb osztálytanítóság gondolatával. Jó itt!

Minden kedves érdeklődő szíves figyelmébe ajánljuk az alábbi információt:

Posztgraduális levelező képzés indul a Solymári Tanárképzésen

Tanárképzésünk a 2009-2010-es tanévben elindítja a harmadik posztgraduális Waldorf-pedagógiai levelező képzést.

Ez a 276 + 550 órás képzés három évig tart majd, s a hallgatók előadásokon, művészeti foglalkozásokon és konzultációkon vesznek részt havi rendszerességgel. Alkalmanként két és fél napon (péntek-szombat egész nap és vasárnap délelőtt) találkoznak a Solymári Tanárképzésen.

Kurzusunk az ismert nappali és posztgraduális képzési formák mellett kíván továbbra is működni, s a pedagógusvégzettséggel rendelkezőknek kínál akkreditált képzési lehetőséget a Waldorf-pedagógia alapjainak alaposabb megismerésére. Terveink szerint négy modult indítunk: középiskolai tanári, nyelvtanári, kézművestanári, osztálytanítói. A képzésről a pedagógusvégzettségű résztvevők tanúsítványt kapnak.

Mivel valamennyi jelentkezővel személyes beszélgetés során ismerkedünk meg, ezért a jelentkezéseket minél előbb, de legkésőbb 2009. március 1-ig kérjük a következő címre eljuttatni:

Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány,
2083 Solymár, József A. u. 41.

Részletesebb információért keressétek Balai Bernadettet a bernadett_balai@yahoo.com címen.

Solymár, 2008. december 5.

A tanári konferencia nevében:

Tolnai Antal

A SZÜLŐI ESTEK IDŐPONTJAI

	Hétfő	kedd	szerda
Minden hónap első	-	5. osztály	3. osztály és 10. osztály
Minden hónap második	9. osztály	2. osztály	8. osztály
Minden hónap harmadik	12. osztály	4. osztály	11. osztály
Minden hónap negyedik	7. osztály	1. osztály	6. osztály és 13. osztály

HUSZADIK ÉV

A visszaemlékezések sorában Krigovszky Annával, iskolánk első osztálytanítójával beszélgettem. Élmény volt hallgatni Annát, megtiszteltetés számomra, hogy interjút készíthettem vele.

– *Hogyan találkoztál a Waldorf-pedagógiával?*

– 1982-ben történt, amikor általános iskolai tanár voltam. A dr. Mezei Ottóné, Klári nénihez tartozó körben ismerkedtem meg **Walter Apple** salzburgi euritmia tanárral, aki az év őszén euritmia-előadást tartott Budapesten a csoporttársaival. Az ezt követő beszélgetés során följánlotta nekünk, hogy ha ez bennünket érdekel, akkor szívesen mozog velünk abban a pár napban, amíg még Magyarországon tartózkodik. Tulajdonképpen ezzel kezdődött az, hogy utána hét éven keresztül havi rendszerességgel járt ide. Egy idő után egyre többet beszélt arról is, hogy más területekkel is foglalkozhatnánk. Megkérdezte, érdekel-e bennünket az euritmia mögött meghúzódó szellemiség, és annak mely területével szeretnénk mélyebben megismerkedni. Mivel többnyire pedagógusok, illetve fiatal emberek jártunk oda, ezért a pedagógiát választottuk, azon belül is a kézimunkát. Ekkortól kezdődően elhozta magával a bécsi Mauer Iskola kézimunka-tanárnőjét, **Frau Davidot** is. Mindketten odaadó áldozatot hoztak értünk ezzel a munkával, hiszen ők is tanárként dolgoztak a saját iskolájukban, és a mellett vállalkoztak ezekre a hosszú hétvégékre. Ma is nagy-nagy köszönettel gondolok vissza fáradtságos, kitartó, önzetlen segítségükre. **Walter** euritmiaztunk, a tanárnővel kézimunkáztunk, és közben jártunk Mezei Klári nénihez, aki az antropológiával ismertetett meg bennünket.

– *Hány éve tanítottál akkor általános iskolai tanárként? Milyen pedagógiai múlt állt mögötted?*

– 1972-ben kezdtem tanítani a mai Klebelsberg Kuno Általános Iskola elődjében, amelyet akkoriban Szabadság úti Általános Iskolának hívtak. Tanítói szakot végeztem, kicsiket tanítottam, és közben elvégeztem egy tanár szakot is.

– *Hol tanultál Waldorf-pedagógiát?*

– Németországban, a stuttgarti szemináriumon. '86-tól kezdődően két tanévet végeztem ott. Csak a szünetekben jöttem haza, de érkeztek hozzám a hírek, lehetett érezni, hogy az itthon maradt emberek nagyon tevékenyek lettek, és hirtelen több oldalról is föltűntek érdeklődők. Nagy változás időszaka volt ez. Én nem is teljes mértékben érzékeltem ezt, hiszen nem voltam itthon, azt azonban sejtettem, hogy amit kint tanultam, annak már nemcsak az akkor megszokott pedagógiai közegben lesz helye, hanem több lesz annál. Ekkor kértem, hogy még egy harmadik évre maradhassak, és a szeminárium támogatásáért folyamodtam ahhoz, hogy elmehessek egy Waldorf-iskolába hosszabban hospitálni. Látni akartam, hogyan épül föl, hogyan néz ki több osztály élete. Addigra már a nyelvvél is sikerült valamelyest megbirkóznom. Azt éreztem, épp hogy csak kezdek belekóstolni, kezdem megérteni, miről van szó. Így három év lett az eredetileg egy évre tervezett kinttartózkodásból. A harmadik évet a Boden-tó mellett lévő kisvárosban, Wangen in Allgauban töltöttem. Nagyon szép, érdekes tapasztalás volt, nyár elején jöttem onnan haza.

– *Kik voltak azok az emberek, akiktől a legtöbbet tanultál antropológiát, Waldorf-pedagógiát?*

– Nem is tudom, hol kezdjem a sort. Ha a tanítás minden napjait nézem, akkor elsőként **Nelke van der Sloot** alakja jelenik meg előttem. Őt Székely Gyuri bácsi hozta Magyarországra Hollandiából. Az iskola életre keltése körül bábáskodó, leginkább antropolófusokból álló kör tagjai, akik a szükséges hivatalos, szervezési, technikai tennivalókat is bonyolították, arra gondoltak, hogy nagy szükség van tanácsadó tanár jelenlétére. Nelke az első pár hónap után, '89 végén - '90 elején jelent meg közöttünk.

Tanári Kollegium 1995-96-ban

Hihetetlen egyéniség volt. Először is nagyon nagy melegség, szeretet áradt belőle, rendkívüli módon tudott a másik emberre figyelni. Egy-egy tanítási helyzetben azt is kihozta belőlünk, amit előre nem is terveztünk meg, hanem talán csak belül dolgoztunk rajta. Rengeteg vidámsággal és örömmel tudott jelen lenni egy-egy hospitáláson, ez nekem mindig erőt adott, és a gyerekek is nagyon szerették. Valahogy hozzásegített ahhoz, hogy megteremtsem azt, amit éppen csak elkezdtem magamban fölépíteni. Rengeteget dolgozott velünk. Amikor hazament, akkor már ismerte annyira a nyelvünket, hogy állandóan magyarul beszélünk. Ez is mutatja, micsoda törekvés volt benne, mit tudott keresztülvinni. Minden évet előkészített, mindenkit fölkarolt a bővülő tanári karban. Rendszeresen hospitált, megbeszélte velünk a tapasztaltakat, részt vett a konferenciákon. Azután amikor elindult a többi Waldorf-iskola (a budaörsi, a gödöllői, a dunakeszi), akkor minden évben tartott ezen iskolák tanárainak felkészítést, és év közben is eljártunk egymáshoz, ünnepek előtt találkoztunk, együtt dolgoztunk.

– Azután nagyon sokat jelentett **Darvas János**, aki rögtön az évnnyitóra megérkezett, és egy-két hónapig itt maradt. Bent ült az órákon, segítette a konferencia fölépítését, a különféle „testületek” egymáshoz való viszonyának kialakítását, az alapítványi emberekkel is dolgozott, nagyon tevékeny volt. Ő is Gyuri bácsi meghívására érkezett hozzánk. Akkoriban Svájcban dolgozott, a lausanne-i Waldorf-iskolában. Már tudtam, hogy készül hozzánk, de a hazajövetelem előtt két-három nappal arról értesültem, hogy bizonytalanná vált az utazása, ezért föl hívtam telefonon, mert tudni akartam, jön-e, vagy sem. Először németül beszélünk, azután egyszer csak akadozva ugyan, de mégis megszólalt magyarul, és a hangjában volt valami végtelenül megnyugtató, amikor bejelentette, hogy a kérdést eldöntötte, és nyár végén érkezik Magyarországra. Ez óriási lelki segítség volt számomra.

– Nem feledkezhetem el **Brigitte Geiserről** sem. Ő Németországból jött, és körülbelül másfél-két évig élt itt velünk. Volt egy időszak, amikor három tanár is dolgozott velünk, és mind-egyiknek bőven akadt tennivalója. János az első négy évben nem tartózkodott rendszeresen Budapesten, hanem egy-egy hónapra jött, Nelke meg Brigitte volt itt egyszerre és folyamatosan. Nelke maradt legtovább, négy évig. Ebben az időben már vidéken is nagyon sok munka volt, óvodák és iskolák alapítása kezdődött, mindenfelé hívták őket.

– Feltétlenül meg kell említenem **Clemens Schleuningot**, aki óriási lelki támogatást nyújtott. Ő már pár évvel korábban elkezdett Magyarországra jární, a meséken keresztül tanulta a nyelvünket. '89 januárjában találkoztunk Stuttgartban, és miután elérkezett hozzánk az iskolaalapítás híre, eldöntöttük, hogy hazautazunk. Úgy emlékszem, ekkor találkoztam először Vekerdy Tamással és Makovecz Imrével, Jakab Tibort már régebről ismertem. Tehát megismerkedtünk azzal a körrel, amelyik úgy érezte, itt az idő az iskola megteremtéséhez. Ettől a pillanattól kezdve mindig magam mellett éreztem Clemenst. Bár ő „csupán” euritmia-tanított, de még évekkkel később is mindennap ott volt az iskolában, és alaposan kivette a részét életünk kisebb-nagyobb eseményeiből, együtt dolgozott a konferenciával. Számomra mindig hozzátartozik az első időszak tanári közösségéhez.

– *Te vagy iskolánk első osztálytanítója, két osztály életét kísérted végig. Hogyan látod az iskolát? Milyen változásokon mentünk keresztül ez alatt a 20 év alatt?*

Válogatás a 89-es évben

– 1989 nyarán, amikor a jövőző szülőkkel ismerkedtem, nagy nyitottságot, változtatni akarást tapasztaltam. A szülők új utakat kerestek a gyermekeik számára. A kezdeti időszak elképzelhetetlen lett volna az ő lelkesedésük, munkabírásuk, kitartásuk nélkül. Az első évekkben rengeteg energiát elvitt a folytonos költözés, „falbontás”, építés, bútorok, berendezések beszerzése, terek kialakítása. Mindez újból és újból önerőből, önszervezéssel abban az időben, amikor mindannyian a hierarchikus fölépítéshez voltunk hozzászokva. Mára márt köztudott, hogy minden Waldorf-iskola így épül föl, de akkoriban ez nagyon új forma volt.

– Közben egyik osztály jött a másik után, a gyerekek gyorsan nőttek, erősödtek. Hamarosan kamaszkorú tanítványok néztek vissza ránk, és új pedagógiai helyzet elé állítottak bennünket. Önmagammal is sok vesződségem akadt. Amikor itt kezdtem tanítani, olyan készségeket, képességeket kellett használnom, illetve kifejlesztenem, amelyekkel korábban alig éltem; a képekben tanítást, a sok rajzolás, festést... a versírást. A szülőktől jogos kérdések érkeztek a tananyagot illetően: Miért az 1 a legnagyobb szám? Miért foglalkozunk a Teremtéstörténettel, hogy kerül ide az Edda? Vagy: Miért a gombákkal kezdem az első növénytanepochát, hiszen azok nem is teljesen növények? Mikor tanítom az asszimilációt? Hová jutok el...? Nehéz helyzetek voltak, nem is állítom, hogy meggyőzőek vagy kielégítőek voltak a válaszaim – jómagam is folyton tanultam, tanulok ma is.

– Ha erre az első négy-öt évre visszagondolok – a tévedéseink, a nehézségeink ellenére is – úgy látom, hogy minden érkező osztálytanító, tanár (akkortájt kevés szaktanár volt) beleállt a növekedés, a történés folyamatába, s odaadott mindent, amit csak képes volt. De mégis voltak válságos időszakok is, hosszadalmas betegségek, tanárhány, tanárváltások. Óriási változást és megnyugvást jelentett, amikor 1995-ben, az iskola fennállásának hetedik évében ebbe az épületbe költöztünk. Ez a lépés is egy szülői kör áldozatos munkájának köszönhetően történt meg. Új korszak vette kezdetét. Jó néhány fiatal, lelkes, felkészült tanár érkezett a különböző főiskolákról, egyetemekről, Waldorf-semináriumokról, friss erőt hoztak magukkal. Legtöbbjük ma is itt dolgozik. Mindaz, ami csíráként benne élt az előző évek törekvéseiben, kezdett több földet, fényt, meleget kapni, a víz sem hiányzott, s a levegő is átjárhatta. Az elvetett kicsi magok kezdtek szárba szökkenni, és hagyományok, ünnepek születését, megerősödését tették lehetővé. A hosszabb-rövidebb ideje itt tartózkodó tanácsadó tanárok vezetésével súlypontosított műhelymunka zajlott közép tagozatos osztálytanítók, tanárok számára.

– Nagy jelentősége volt annak, amikor elindult a gimnázium első osztálya, ezzel kiteljesedett az itt tanulás lehetősége. A belső pedagógiai munka mellett elkezdődött annak a kialakítása, hogyan szervezi, irányítja, „önigazgatja” magát egy ilyen megnő-

vekedett létszámú tanár-diák-szülő közösség. Kezdetét vette a közösségi életnek keretet adó formák kialakítása. Ezek mára hátrázott alakot öltöttek a különböző csoportok és konferenciák képében, fölépültek a felelősi, döntési jogkörök. Természetesen nagyon kell arra figyelni, hogy e formák ne merevedjenek meg, hanem az egészséges életáramlás biztosítói legyenek.

– *Említetted már, hogy milyen fontosnak tartottad a szülők szerepét.*

– Ulrike is utalt a cikkében arra, milyen különböző szándékokkal érkeztek a szülők. Ezen nem is lehet csodálkozni. Ugyanis az antropozófia bűvópatakként élt ebben az országban. Amit Nagy Emilné dr. Göllner Mária az 1926 és '33 között működő Kissvábhegyi Waldorf Iskola és Internátus megalapításával és az 1945-ig tartó hazai antropozófiai tevékenységével kifejtett, az kisebb-nagyobb csoportok körében mind tovább hatott, működött. De nem volt köztudott. Legelőször '89-ben Solymáron Waldorf-óvodaként, később -iskolaként mutatkozott meg. Ma már könyveket lehet olvasni, előadásokat, tanfolyamokat hallgatni arról a sokféle területről, amelyek Rudolf Steiner impulzusai nyomán születtek meg, de akkor ilyen formában ez itthon még sehol nem létezett. Az emberek lelkében vagy szellemében élt. Nem lehet tehát csodálkozni azon, hogy olyan sokféle szülői szándék jelent meg. Sokakban csak az új út keresésének akarása jelentkezett, és akkor adott volt erre a lehetőség.

– A szülők nagyon tevékenyek voltak. Én korábban állami iskolában tanítottam, ahol nyaranta a felújításokra jöttek a festők, az egyéb szakemberek, és elvégezték a dolgukat, így nekem is szokatlan volt, hogy itt az égegyadta világon mindent magunknak kell megteremtünk. Évről évre minden szülői kör rengeteg lelkesedéssel kezdte fölépíteni a maga tantermét. Nagyon sokat dolgoztak, és e sok kétkézi és szervezői munka mellett még arra is volt erejük, szívük, figyelmük, hogy az első két tanév végén színvarabban lépjenek meg bennünket, tanárokat, gyerekeket. Hálát és köszönetet érzek irántuk, csodálattal tölt el, mennyi energiát fordítottak a feltételek megteremtésére, és ezen kívül még meglepetésekre is futotta az erejükből. Nem is tudom elképzelni, hogy nélkülük, a megértésük, a támogatásuk, ugyanakkor a velük való viták, küzdelmek nélkül ez megvalósulhatott volna.

– A második évtől a szülők bevonásával elkezdődött a karácsony megünneplése. Két éven keresztül a kakasdi székely betlehemes pástorjátékot adtuk elő, azóta pedig a mai formájában is eljátszott főrévi misztériumjátékokból a Pástorjátékot. Ma is nagy meghatottsággal emlékszem vissza a próbák mókáira, s az első előadások izgalmaira.

– Erre a szülői kapcsolatra nagyon kell figyelni, óvni kell. Sok változás megy végbe, miközben egy iskola felnő, és nyolc vagy tizenhárom osztály él benne. Minden időszaknak megvan a maga feladata – hol látványos, hol kevésbé az. Milyen nagyszerű dolog volt például már itt, ebben az épületben megélni, hogy egy lelkes, teremtő kezű szülői kör megalkotta az alsóbb osztályok bútorzatát. Módom van figyelemmel kíséreni, ahogy új kezdeményezések születnek, és örülök ennek. Ha csak a legutóbbiakra gondolok: a János-napi ünnepek átvállalása és megújítása, a tavalyi majális megszervezése, a Téglabál életre keltése, a szociális célú alapok létrehozása, az egészséges táplálkozás bevezetésére tett törekvések... És előttünk áll egy építkezés-bővítés megvalósítása. Csak azt tudom kívánni, hogy minél erősebb legyen az összefogásunk.

– *Miket tartasz a legfőbb értékek a Waldorf-pedagógiában?*

– A hármasságot. Az emberben megnyilvánuló akarati-lelki-gondolati jelleg harmonikus fejlesztését. Hogy a diákok a hosszú évek alatt a jót, a szépet, az igazat megélve eljussanak a gondolkodási erőik használatához, hogy megtörténhessen a tapasztalatok, az ismeretek gondolati feldolgozása, tudjanak ítéletet alkotni, s aztán az iskolából kilépve Én-tudatra ébredve, érdeklődéssel áthatva moralitásból fakadó tettekkel vegyenek részt annak a közegnek az életében, ahová kerülnek. A Waldorf-pedagógia a test, a lélek, a szellem összefonódásának a hármasságát, egységét ápolja és neveli, harmonikusan fejleszti. Ezt úgy is megfogalmazhatom, hogy az akarat, az érzés és a gondolkodás megfelelő időbeni fejlesztése történik. Minden életszakaszban egyszerre jelen van mindegyik, de mindegyik területnek van kiemelt időszaka, amikor csak azt a bizonyos területet fejlesztem. Amikor a gimnáziumi évek alatt az intellektus célzott fejlesztése történik, akkor nagyon fontos, hogy a fiatalok megismerjék a természetben rejlő törvényszerűségeket. És a természetben lévő rendet. Ez nagyon össze van ma zavarodva. Azt hiszem, ma azért nagyon nehéz tanítani, mert a világban és magunkban is elég nagy káosz uralkodik. És ki mondhatja meg, mi a szép, mi a jó, mi az igaz? Alapérték, hogy valójában rendbe születünk bele. És feladatunk van a világban. És képesnek kell lennünk a mi eszközeinkkel úgy nevelni a gyerekeket, hogy ne legyen bennük az a depresszió, ami a mai létbizonytalanság miatt mindannyiunk életét átszövi. Készen kell lenniük ebben is megállni. Nekünk magunknak is meg kell ismernünk mindazokat a dolgokat, amelyek például a technikában megjelennek. Vagy ami őket annyira megragadja. Hogy mire való ez a sok új technikai eszköz. Hogyan hat ránk vissza? Mi lesz az emberek hallásával? Mi lesz a beszédképességünkkel? Nekünk is meg kell ismernünk azt, ami körülveszi őket. (Erről felső tagozatos tanárok tudnak sokkal jobban, mélyebben beszélni.) És a diákoknak segíteni kell abban, hogy föl tudják tenni maguk számára a kérdést: Tényleg ezt akarom?

– *Végezetül arra vagyok kíváncsi, mit kívánnál ennek az iskolának a következő húsz évére.*

– Bakonyi Kati nagyon szépet kívánt, a szellemi összefogást. Én a lelkesedést kívánom mindannyiunknak. Hogy az ember lelkes tudjon maradni a tennivalója, a feladata iránt, és lelkesedést tudjon fölébreszteni a tanítványaiában is. Ezen kívül nagyon kívánom még, hogy a mindenkor tizenharmadik osztálynak legyen saját terme. Valamikor legyen nagy-nagy tornatermünk, hogy mehessenek a gyerekek mozogni. Legyen kert, hogy amikor tizenkét évesek lesznek a diákok, hadd menjenek dolgozni, mert ez rendkívül fontos. Ma a sok technikai eszköz nagyon elválaszt bennünket attól a környezettől, amibe beleágyazódunk, és amivel együtt vagyunk mi emberek itt a földi létben. És nagyon-nagyon fontos, hogy legyenek természettudományos szaktermek.

– *Köszönöm szépen.*

Az interjút készítette: Szántó Ildikó

Készülődés a bazárna

Merengős tavaszi hajnal. A nap éppen kezd előjönni és kibukni a horizont szélén, s lassan kezd életet lehelni erre az isten háta mögötti tájra, félúton a semmi és a civilizáció között. Rozsdás Coca Cola táblát nyikorgat a szél, s a kis kávézó tornácán vibrál a félig rozzant neoncső, igyekeztvén kivilágítani a cégtáblát...

Itt vagyunk mi, én és ez a szegény házaspár, akik még nem is sejtik, hogy a mai nap sem fog másképpen telni, mint ahogyan bárkinek az élete egy céltalan és végtelen napját el lehet képzelni. A házaspár, amelynek tagjai hosszú évekkel ezelőtt, reményekkel telve összeházasodtak, alig hogy lediplomáztak, s álmukat teljesítendő mindent eladva elutaztak Amerikába, hogy jó állásban és gazdagon tudják leélni életüket, boldogan.

Azonban a sors ennél keményebb volt velük. Semmilyen munkával nem áldotta meg őket, hiába voltak diplomás frissen végzett gépészmérnökök. Így végül a férj, Jeff, jobbat nem tudván, beállt kamionsofőrnek.

Nagy álmok, jó ajánlatok, kedves főnökök és megrendelők. Krómozott felni, tizenhét kerék és egy bivalyerős motor. Egy igazi amerikai Peterbilt kamion, 4 négyzetméteres lakófülke, és előttük egész Amerika! De persze ez csak a felvezető volt, ahogyan egy jó főnök az alkalmazottait a munkába szokta csábítani. A valóságban sajnos ez nem volt ennyire egyszerű. A kamionra elment pénzük egy hatalmas hányada, és a békés vezetetések helyett is jöttek a hosszú éjszakák, a tizennégy órás vezetések, az álmatlanság, a stressz, és persze az elenyésző mennyiségű fizetés.

Nem csoda hát, hogy nehezen találják a boldogságot, s még ha egymást tényleg nagyon szeretik is, annyi hányódáson mentek már keresztül, hogy nehéz mosolyban látni őket.

És itt vagyok én, akiről elég csak annyit tudni, hogy azért vagyok itt, hogy őrizzem őket útjuk során, vigyázzak rájuk. S hogy ott legyek velük mindenütt, miközben sehol sem. Nem látnak engem, és soha nem is fognak. Csak érzik, hogy itt vagyok és vigyázok rájuk, hogy nem hagyom, hogy feladják, és ezért hisznek bennem, pedig még azt sem tudják, ki vagyok.

És lám, úgy tűnik, Jeff fölédredt. Komótosan öltözködik, majd átslattyog a kávézóba, hogy vigyen egy-egy kávé magának és a feleségének, Linettnek.

És igen, Linett. Róla sem szabad elfeledkeznünk, hiszen szinte ő az egyetlen boldogság Jeff életében. Linett nem túl jómódú családból származik, panelházban élte le gyermekora legnagyobb részét. Anyja nagyon korán meghalt, amikor még az óvodát kezdte, s bizony apja a nehéz időket az alkohollal próbálta enyhíteni. Linett ettől függetlenül mégis végtelenül kedves és szerény teremtés, aki, mivel ennyi megpróbáltatáson ment már keresztül, egészen jól tűri ezt a helyzetet, még ha tudja is magában, hogy ez az élet az álmaiktól bizony nagyon távol van. De mégis tartja magát, és tartja Jeffben is a lelket, szinte sohasem mutatkozik előtte boldogtalannak vagy csüggedtnek, nehogy megroppantsa ezt az amúgy is labilis idegi állapotot, ami az állandó stressztől van férjében.

De most még alszik, álmodik talán, és gondolatai messze túl járnak ezen az életen. Arról álmodik talán, ami férjével mindkettőjüknek a valódi álma volt, hogy jómódúan, hiányt nem szenvedve élnek egy tengerparti házacskában, egy kis falucskában, távol minden nagyvárosi bajtól és zajtól. Egy homokos parton, teli pálmafákkal, és mindössze csak 15 méterre a házikótól, amely szép kőépítésű házacska. Körös-körül fákkal, amelyek lágy árnyékot nyújtanak, és a tornác mellett egy kis pázsitos

kertecske arról árulkodik, hogy itt bizony olykor komoly kertészkedés szokott folyni.

S a kis tornácra ott ül Linett, könyvet olvasva, gondtalanul. Majd egy lány hangra kinéz könyve fölé, és meglátja férjét, aki éppen a reggeli kávéhoz hozza kis csészékben, tálcan, aprósüteménnyel, épp, ahogyan egy feleség szereti...

De ugorjunk csak vissza a mi kis világunkba, és hagyjuk Linettet álmodni, hadd érezze magát egyszer boldogan s gondtalanul.

Mi pedig csak nézzük meg Jeffet, aki időközben átért a kis parkolóból a kávéházba, és éppen a kávé rendel, amely bizony távol áll a jó öreg cappuccino-tól.

- Jó reggelt!
- Inkább hajnalt, nem gondolja?
- Elnézést. Kaphatnék két kávé?
- Hogyisne! Ha nem vette volna észre, ez kávézó, hogy az istenbe ne lenne kávénk?
- Bocsánat, én csak...
- Hány cukorral?
- Egyiket eggyel, a másikat hárommal kérném.
- Tessék!
- Bocsánat, de én úgy értettem, hogy az egyikbe egyet és csak a másikba hármat.
- Van valami probléma?
- Nem, én csak...
- Hát akkor meg? Fizessen, aztán lóduljon innen, és ne merészeljen még egyszer reggel 7-kor ilyen kérésekkel bombázni.
- Elnézést uram, bocsánat. Viszlát!
- ...

Hát igen, és íme a példa, hogyan válik egy szegény ember egyszerűen minden téren szerencsétlenné. Hiszen annyit kapott már az élettől, hogy az ilyet csak elereszti a füle mellett, mert tudja, az élet úgysem ettől lesz jobb.

Majd szomorkásan visszakullog a parkolóba, ahol ott áll a kamion, amely csak egy üzemanyag-zabáló dög, s mégis az élete, a családja és mindene egyben.

Majd beszáll, a kávéját egy húzásra kiissza, s amit pedig Linettnek hozott, azt gyengéden odakészíti az ágy melletti kis polcra, nehogy felébressze őt, és ráébressze a valóságra. Ő pedig beül a volán mögé, egy kis csörgés a slusszkuclsnál, majd hatalmas gázfröccs, és a gépet egyesbe téve elindul a napfelkelte felé, bele a horizontba... Majd lassan eltávolodik minden, és elkezd sötétedni, míg végül teljesen beleveszik a sötétségbe, hiszen az álmok csak addig tartanak, amíg el fel nem jön a nap...

– Jó reggelt! Úgy látom túl korán keltél, mert elaludtál a könyved fölé. Nézd ezt a gyönyörű napfelkeltét, amint tükröződik a tengeren, szinte mintha a tornácunkig érne. S nézd csak, hoztam neked kávé, éppen, ahogyan szereted.

S ekkor Jeff valóban letette a kis tálca felesége mellé a kis asztalra, kis csészében a kávéval, és mellette aprósüteménnyel, éppen, ahogyan egy feleség szereti...

„Estefelé járt az idő. Az embercsoport megritkult, aztán egészen el is fogyott. A csillagok már fönt hunyorogtak az égen, amikor újra lépések közeledtek. Egy számár patái kocogtak a köveken, és két ember lassú léptekkel jött mellette. De ezt csak a barlangnál ülő növényke látta, mert a többiek a kiállott izgalmak után most mélyen aludtak. Egy asszony volt, meg egy férfi. A férfi a karjánál fogva vezette az asszonyt.

– Gyere csak nyugodtan. Még pár lépés, és már ott is leszünk – bátorította az asszonyt, aki óvatosan keresett helyet a lábával a szétszóródott kövek között. Csodák csodája: ők egyetlen növénycsomóra sem léptek rá, és a számár sem kapott be egyetlen egyet sem.

Beléptek a barlangba, és a növényke attól kezdve nem látta őket. De abban a pillanatban valahol megnyílt a szikla, és egy apró kis erecske csörgedezett elő vidáman. Ahogy ugrált lefelé a köveken, ide is, oda is fröccsent belőle egy-két csepp víz. Jutott belőle a növénykére is, mégpedig elég bőven. A növényke kinyújtózott. Szárai, levelei megteltek étellel. Néhány óra múlva egy csillag alakú, sűrű zöld bokrocra ült a száraz gombolyag helyén.”

Adventi történetek

A könyvecske négy történetet tartalmaz az adventi időszak négy vasárnapjára. A kiadvány családok számára készült, ezért a benne szereplő történetek többféle életkorhoz szólnak. Megtudhatjuk belőlük, hogyan keletkezett a betlehemi barlang-istálló; honnan kapta a nevét Mária rózsája; hogy kerültek az állatok a betlehemi istállóba; hogyan is készült Mária és József a Gyermekek születésére. A könyvben az adventi időszakhoz kapcsolódó színes reprodukciók láthatók.

Ára: 1.200,- Ft

A halászegény

A könyv Simon-Péter történetét meséli el. Az egyszerű, becsületes, ám néha hirtelen haragú halászt maga Jézus, azaz Jeshua ha-Nocri, a messze földön híres tanító hívja meg tanítványai közé. A történet azt mutatja be, hogyan birkózott meg Simon-Péter ezzel a hatalmas változással, és hogyan vált végül is Kéféssá, azaz sziklává. A tízévesnél idősebb gyermekek nagy figyelemmel követik a néha meggondolatlan halász sorsának fordulatait. Miközben a halászegény életének eseményeit követik, maguk is átélnek, sokszor egészen személyesen, hogy milyen hatással van Jézus Krisztus az ember életének alakulására.

A könyv Simon András grafikáival jelent meg.

Ára: 1.300,- Ft

Életmódklub, 2008. november 25.

Az Életmódklub novemberi találkozásán néhányan arra szántuk az *időnk*-et, hogy közösen ránézzünk magára az *időre*: milyen viszonyban vagyunk vele, sok van belőle vagy kevés, hogyan tudjuk beosztani azt, ami van. Fontos kérdések, hiszen mindennapjainkat, egész életünket meghatározza, mivel töltjük ki a rendelkezésünkre álló időt – egyfajta keretet ad tevékenységeinknek. Nem mindegy, hogy ezt a keretet hogyan használjuk fel, hogy szűkös-e és korlátot jelent, vagy éppen ellenkezőleg: túl tágasnak érezzük és elveszünk benne. Hasznosnak éljük-e meg az eltöltött időt, vagy elfecséreltnek? Különös értéket ad neki, hogy bár nem tudjuk magának az időnek a kezdetét és végét, számunkra az idő *véges*, ezért érdemes odafigyelni, hogy mire fordítjuk...

A régiek számára kétfajta idő létezett: *kronosz* és *kairosz*. Míg kronosz a múlt időt jelentette, a percek, az órák, az évek egymásutánját, amelyet hol rövidnek, hol elviselhetetlenül hosszúnak érezhetünk, addig kairosz a kitüntetett idő, valaminek a *rendelt ideje*, a *megfelelő idő* arra, hogy megtegyünk valamit, hogy megtörténjen valami. Óráinkkal, naptárainkkal csak a kronosz mérhető – kairosz lelkünk valóságához tartozik, az örökkévalósághoz, ami nem kezdet és vég nélküli időfolyam, hanem az örök jelen, Isten ideje. Születésünkkel kapjuk, hogy jól használjuk fel, de nem vár senkire, hogy megtegye, amire hívja. A nagy történelmi események, saját életünk nevezetes dátumai, az ünnepek – olyan pillanatok, amikor kronosz és kairosz, a földi és az égi idő találkozik. Azonban minden pillanatban ott van a kairosz lehetősége, és csak rajtunk múlik, hogy kronosszá válnak-e ezek a pillanatok. A szentek talán tudják, amit mi nem: hogyan lehet megélni Isten idejét, az örökkévalóságot a mi lineáris fészített, jövőből múltba tűnő időnkben.

Sokáig elkísért a beszélgetés során elhangzott egyik gondolat: az a jó az időben, hogy *adható*. Ezzel a mozdulattal ugyanis beléphetünk egy körforgásba, és *továbbadhatjuk ajándékként*, amit mi *kaptunk ajándékba*. A legnagyobb lehetőségünk talán az, hogy a nekünk adott időt így eljándékozzuk – valakinek vagy valaminek *szenteljük*, és amikor ezt tesszük, a *kronosz kairosszá* válik. Sokszor gondolom, hogy az idővel kapcsolatos frusztrációink két legfőbb forrása az, hogy nem halljuk meg, amit kér tőlünk (nem ismerjük föl a pillanat kínálta lehetőségeket), és nem látjuk meg az odaajándékozásában rejlő kincset. Az idő mint Istentől kapott ajándék – szent. A benne elrejtett kincs a *hála*, ami fölébred bennünk, amint észrevesszük, hogy az idő ajándék, és a továbbajándékozása további hála forrása – ezt kapjuk azért, mert oda tudtuk adni magunkat az időnek, és a nekünk adott időt valaminek vagy valakinek.

November utolsó napjaiban kezdődik *advent ideje*, az ősz télbe fordul, a nappalok egyre rövidebbek. Ahogy közeledik az év vége, a karácsony, úgy szaporodnak teendőink a világban, és egyre gyakrabban érezhetjük az idő szorítását. Ez rám is vonatkozik. Itt van azonban velem az akkori beszélgetés emléke, a gondolatok – az a *mi időnk* volt. Most segít megállni egy-egy pillanatra, megélni a *jelen-létet*, segít ránézni arra, hogy tulajdonképpen mit és miért is csinállok, segít, hogy csendben figyeljem: minek van itt az ideje...

A CSILLAG

1. Hol élt Szent Miklós?

- a) Myra városában
- b) Rómában
- c) Lotharingiában

2. Hány napig készül a Luca széke?

- a) 11 napig
- b) 13 napig
- c) 15 napig

3. Mit jelent az advent szó?

- a) kántálás
- b) karácsony
- c) az Úr eljövele

4. Mennyi ideig tart advent időszaka?

- a) 3 hétig
- b) 4 hétig
- c) 20 napig

5. Advent első vasárnapja mindig az e névnaphoz legközelebb eső vasárnap.

- a) András
- b) Ferenc
- c) Miklós

6. Hol élt Mária és József Jézus születése előtt?

- a) Jeruzsálemben
- b) Názáretben
- c) Rómában

7. Melyik napon van az éjféli mise?

- a) december 24-én
- b) december 25-én
- c) december 26-án

8. Melyik népszokás mutatja be Jézus születésének történetét?

- a) a Mikulás-járás
- b) a regölés
- c) a betlehemezés

9. Melyik költőnk írt verset *Betlehemi királyok* címmel a kis Jézus köszöntéséről?

- a) Ady Endre
- b) József Attila
- c) Weöres Sándor

10. Az alábbiak közül melyiküknek nincs „Karácsonyi oratórium”-a?

- a) Johann Sebastian Bachnak
- b) Hector Berlioznak
- c) Liszt Ferencnek

11. Mikor készítették először magyar nyelvű karácsonyi képeslapokat?

- a) 1896-ban
- b) 1899-ben
- c) 1843-ban

12. Melyik országban készítették először szaloncukrot?

- a) Magyarországon
- b) Németországban
- c) Ausztriában

Amikor a Jóisten a csillagokat megteremtette, meghagyta, hogy ki-ki bekapcsolódjon dalával a mennyei kórusba, ahogy égi útját járja. Fölszöndült a csodálatos dallam, zengett égen-földön. Gyönyörködtek benne az angyalok és az emberek is.

Volt a csillagok között egy igen-igen aprócska. Csilingelő hangjával ő is bekapcsolódott az égi kórusba, de úgy érezte, az ő hangja egyáltalán nem hallatszik a többiek erős, csengő hangja között. A Földtől pedig olyan messze volt, hogy fénye el sem ért odáig. A kis csillag tudta, hogy nagyobb társait milyen szívesen nézegetik az emberek.

– Milyen kár – sóhajtott szomorúan a kis csillag -, hogy se a hangomat nem hallja, se a fényemet nem látja senki. A többieket bezzeg csodálják az angyalok és az emberek is! Rólam meg senki sem tud. Talán még maga a Jóisten is elfelejtett engem. De akkor sem hagyhatom abba a munkát, amit rám bízott.

És az apró csillag tovább járta útját a távoli világban, énekelte csilingelő hangján az éneket.

Egyszer hirtelen nagy fényesség jelent meg előtte.

Egy angyal szárnya volt.

– Gyere, kövess engem! – szólt az angyal.

A kis csillag engedelmeskedett a hívásnak. Egyszerre csak a Jóisten trónusa előtt állt. A csillagot fény és meleg ölelte át. A Jóisten hangja betöltötte a kis csillag lényét.

– Hűségesen énekelte a mennyei kórusban – szólt a Jóisten. – Ezért most egyetlen egyszer szólót fogsz énekelni. Egyetlen egyszer új útra küldelek. Minden lény terád fog figyelni az égen és a Földön.

Azzal a Jóisten egyetlen kézmozdulattal új útra állította a kis csillagot. A csillagocská úgy érezte, sokkal fényesebb, mint eddig. Dalolva járta az új, ismeretlen utat. Útja során fényével megvilágította egy sötét erdő mélyét, ahol egy asszony lépkedett, aki áldott állapotban volt.

Aztán egy kicsinyke faluhoz ért, ahol egy barlang-istálló fölött megállt, és beragyogta az éjszakát.

Nyelvi Játék

Mi a közös előtag a négyes csoportokban?

...hegy, ...tánc, ...eső, ...virág

...ember, ...golyó, ...lapát, ...eke

A novemberi rejtvények megfejtései:

Fejtrő feladvány / Négy tanuló és a színes sapkák: Legyen mondjuk a piros színből kettő. Ez esetben a leghátsón nem lehet piros, hiszen akkor három különböző színt látna maga előtt és akkor nem tudná megállapítani a saját sapkája színét. A leghátsó tehát két pirosat és egy másik színt, mondjuk sárgát lát maga előtt. Ebből pedig tudja, hogy rajta csakis kék lehet. Az utolsó előtti diákon megint csak nem lehet piros, mert akkor egy pirosat és egy sárgát látna maga előtt, és nem tudná eldönteni, hogy melyik szín lehet rajta, amiből kettő van. Tehát az első két diákon vannak az azonos színű sapkák. És az is világos, hogy ebben az esetben ők is meg tudják állapítani a sapkájuk színét.

Rejtvény/talalós kérdés: Az ember lehelete

Amikor a Bazár estjén elkészültünk a visszarendezéssel, boldogan és felszabadultan koccintottunk: ez a nap tényleg úgy sikerült, ahogyan szeretttük volna. Bár sokan mondták: „Ne izgultatok, minden Bazár jó Bazár!”, azért mi izgultunk, mert egy kicsit *máshogyan jó* Bazárt szeretttünk volna, mint az eddigiek.

Azt gondoltuk, hogy az ajándékvásárlás helyett a hangsúlyt az ajándékkészítésre, az érdekes kézműves műhelyekre, a közös élményekre, előadásokra, koncertekre helyezzük. Fontosnak tartottuk, hogy minél több hely legyen, ahová le lehet ülni beszélgetni, ezért két kávéházat nyitottunk. A célunk nyugodtabb, bensőségesebb rendezvény megszervezése volt, kevesebb „igazi” áruval, több gyerek- és szülői munkával, együttműködéssel, adventi készülődéssel. A zsúfoltság csökkentésére csak egy megoldást találtunk: az iskolai közösséghez tartozó, kézműves termékeiket saját hasznukra, s nem az iskola hasznára árusító szülőket az udvari sátorban helyezzük el, az iskolához nem tartozó árusokat pedig nem hívjuk meg.

Nem is gondoltuk, hogy ez lesz a bazárszervezés legtöbb konfliktussal és sértődéssel járó része. Az iskolához régóta kötődő, sok esetben az iskolaalapítók közé tartozó szülők nem tartották elfogadhatónak a sátorban való elhelyezést, s érveiket megértve a Tanári Kiskonferencia arra kért bennünket, adjunk helyet az árusoknak a nagypületben. Végiggondoltuk a lehetőségeket, és úgy döntöttünk, nem mondunk le megszervezett kézműves műhelyeket, nem zsúfoljuk össze az iskolák, óvodák, szülők által készített munkákat egy terembe, vagyis ragaszkodunk az eredeti elképzelésünkhöz. Döntésünket a konferencia elfogadta, az árusok egy része nem, és inkább nem jött el a Bazárra. Talán ha több időt szánunk arra, hogy megnyerjük őket a terveinkhez, ha inkább waldorfos szülői, semmint árusi „minőségükben” szólítjuk meg őket, kevesebb lett volna az elutasítás, a megbántottság. A tapasztalataink alapján már másképp csinálnánk, sokkal többet beszélgetnénk az árusítani szándékozókcal, többet írnanék az iskolaiújságba, az iskolai levelezőlistára arról, hogy milyen Bazárt szeretnénk, és főleg arról, hogy miért ilyet.

A Bazárt követő napokban sokan állítottak meg bennünket, hogy elmondják, jól érezték magukat, tetszettek a műhelyek, az előadások, és kiemelték, milyen jó, hogy a kevés árus miatt nagyobb figyelmet kaptak a gyerekek, a szülők, az óvónők által készített tárgyak. A kávéház és a teaház is nagy bevételt hozott.

A koccintáskor tehát azért örültünk, mert úgy sikerült nyugodtabb Bazárt szerveznünk, hogy a bevételek nem csökkentek jelentős mértékben, de örömünk nem volt teljes, mert őszintén sajnáljuk, hogy néhány szülőt megbántottunk. Jövőre bazár-előkészítő csoport – amelyben tanárok és szülők vesznek részt – határozza majd meg a kereteket, amelyek között a szervezéssel megbízott 3.osztály szabad kezét kap. Reméljük, így kevesebb lesz a súrlódás, és a Bazár valóban az iskola közös ünnepe lesz.

A 3.osztály szülői közössége

ÉLETMÓDKLUB

Szeretettel várok mindenkit a következő összejövetelünkre január 13-án, kedden 18 órakor a festőteremben.

Beszélgetésünk címe: Családunk mint mikrogazdaság.

Beöthy Hanna

KÖZÖSSÉGÜNK KEDVES TAGJAI!

A szalagavató napján a délelőtti fényképezéshez bevitettem magammal egy ezürtláncot, hátha valakinek szüksége lesz rá. Használat után visszakaptam, és emlékeim szerint beletettem a dobozába. Azóta csak a napokban nyitottam ki a dobozt, és meglepődve láttam, hogy a lánc nincs benne. Arra gondolok, hátha nem raktam rögtön a helyére, hanem a nagy kavarodásban valahol letettem egy padra, vagy kiesett a kezemből, a zsebemből.

A mellékelt fényképen láthatjátok, mit keresek. A foglalatban lévő kő zöld színű.

Kérem, ha valaki megtalálta, csak nem tudta, kié, az vagy adja oda Gyöngyi néninek, vagy hívjon

föl engem telefonon: 06-26-355-814.

Köszönettel, reménykedve: *Lakatos Anna*

A 2008/2009. TANÉV RENDJE

Karácsonyi játék	2008. december 19. péntek
<i>Téli szünet</i>	2008. december 20–2009. január 4.
Ebédbefizetés	2009. január 26-27. hétfő-kedd
Hónapünnepe	2009. február 4. szerda 1. szakóra
Ebédbefizetés	2009. február 16-17. hétfő-kedd
Farsang	2009. február 20. péntek
<i>Szünet</i>	2009. február 21–március 1.
Hónapünnepe	2009. március 19. csütörtök 1. szakóra
Ebédbefizetés	2009. március 23-24. hétfő-kedd
<i>Húsvéti szünet</i>	2009. április 9–19.
Ebédbefizetés	2009. április 20-21. hétfő-kedd
Tavaszi Hangverseny	2009. április 24. péntek
Majális sportnap	2009. május 1. péntek
Írásbeli érettségi szünet	2009. május 4. hétfő – magyar
	2009. május 5. kedd – matematika
	2009. május 6. szerda – történelem
Az osztálykirándulások időpontja	2009. május 4–6.
Ebédbefizetés	2009. május 25-26. hétfő-kedd
Országos kompetenciamérés	2009. május 27. szerda
Olimpia	2009. május 27–30. szerda–szombat
<i>Pünkösdi hétfő</i>	2009. június 1.
Diplomaosztás, a 12. o. bankettje, utolsó tanítási nap	2009. június 12. péntek
Bizonyítványosztás, a 13. o. ballagása, tűzugrás	2009. június 18. csütörtök

FELHÍVÁS

Jelentkezés Waldorf-iskolai osztálytanítók továbbképzésére

2009 februárjában indul a Waldorf-iskolai osztálytanítók következő csoportjának három féléves (480 órás), akkreditált továbbképzése, amelyre ez úton is várjuk a jelentkezőket.

A jelentkezés feltétele: pedagógusdiploma (tanító, tanár, gyógy-pedagógus) és tanítási gyakorlat bármely típusú iskolában.

A továbbképzés tanúsítvánnyal zárul, amely az alapdiplomával együtt feljogosít Waldorf-iskolában pedagógus-munkakör betöltésére. A részvételi díj: 95 ezer Ft/félév.

A felvételre jelentkezést (részletes szakmai életrajz, diplomamásolat(ok), 1 db fénykép, nyelvvizsga-bizonyítvány(ok) másolata, ha a jelentkező már tett nyelvvizsgát és munkahelyi ajánlás, ha a jelentkező Waldorf-iskolában dolgozik) kérjük írásban megküldeni **2008. december 20-ig** a következő címre:

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar
Továbbképző Központ, Waldorf-pedagógiai továbbképzés
Dr. Mesterházi Zsuzsa
1476 Budapest, 100. Pf. 127.

További információk a www.barczy.hu honlapon, a továbbképzések között találhatóak.

TISZTELT SZÜLŐK!

Értesítünk Titeket, hogy januártól megemelkednek az ebéd-árak. Így a Kolozsy 440,-Ft/nap/fő, a Bio 520,-Ft/nap/fő.

2009. januári ebéd ára 20 napra a következő: Kolozsy 8.800,-Ft, nagycsaládos kedvezménnyel 4.400,-Ft, Bio 10.400,-Ft, nagycsaládos kedvezménnyel 6.000,-Ft.

A befizetés ideje: 2008. december 15-16. hétfő-kedd. Kérjük, az időpontokat tartsátok be! Szerdán már nincs ebédbefizetés! Az utolsó tanítási napon, 2008. december 19-én pénteken délig lesz tanítás. Ebéd nincs.

A Karácsonyi Játék este 6 órakor kezdődik. Mindenkit szeretettel várunk.

2009. január 12-én kezdek újból az iskolában. Addig is adminisztratív dolgokban Béla helyettesít. A pénztári órák szünetelnek.

Kérjük azokat, akik az alapítványi hozzájárulásukat cégen keresztül, vagy más néven fizetik a befizető adatait (címét, adószámát) legkésőbb 2008. december 17-ig, szerdáig az irodában adják le. Ennek hiányában az adóigazolásokat nem tudjuk kiadni!

Mindenkinek békés és boldog ünnepeket kívánok.

Gyöngyi

Okleveles grafológus pályaválasztási tanácsadást vállal személyiség-feltárással, kézírás-elemzés alapján.

www.iraselemzo.hu Telefon: 06-20-553-4077

Bartus Ági

CSALÁDI KIRÁNDULÓ KLUB

Két nagyon jól sikerült túra után ismét szívesen várunk titeket egy közös erdei sétára.

Következő túránk: január 24. (szombat) Pilisszentkereszt, Zsivány-sziklák, Dobogókő, majd visszasétálunk Pilisszentkeresztre.

Ha sportolásra alkalmas hó van, akkor busszal megyünk föl és szánkóval le, mindenki hozzon magával szánkót.

Találkozunk 9.45-kor Pilisszentkereszten az főutak kereszteződésénél.

A túra hossza: kb. 11 km.

Enni-, innivalóról mindenki gondoskodik magának!

Rossz idő esetén a túrát elhalasztjuk, érdeklődj a szervezőknél.

További terveink:

Március 14. (szombat): Makkosmária, Végvári-szikla, Farkas-hegy.

Május 23-24.: Börzsönyi túra, Nagy-Hideg hegy.

Szeretettel várunk mindenkit bármelyik kirándulásunkon!

További információ: Lőrinczné Deák Eszter, eszterld@t-online.hu, 30/5869809

Smid Anikó

smidaniko@yahoo.com, 70/7797118

Szent Sebestyén Gyógyszertár

Gyógyszertári forgalomban lévő gyógyszerek, gyógytermékek, állatgyógyászati készítmények mellett homeopátiás gyógyszerek folyamatosan bővülő választékával várjuk gyógyulni vágyó betegeinket.

- Ingyenes szaktanácsadást nyújtunk a homeopátia területén.
- Budapesti és vidéki homeopátiás orvosok, állatorvosok elérhetőségének teljes listáját biztosítjuk.

Forgalmazunk homeopátiás

- mono-készítményeket: Remedia-termékeket széles potencia-választékkal, Peitner-, ill. Boiron-termékeket,
- komplex szereket: Heel-, Boiron- és Phönix-termékeket,
- homeopátiás szerek szállításához, tárolásához szükséges speciális tasakokat,
- homeopátiás szakkönyveket,
- Bach-virágterápiához szakkönyveket, kártyát, valamint 39 alapesszenciát,
- igény szerint elkészített keveréket.

Antioxidánszint-mérés.

Schüssler-arcdiagnosztika decembertől.

Ingyenes szolgáltatásaink:

- vérnyomásmérés,
- havonta hajvizsgálat és szaktanácsadás.

Címünk: 2094 Nagykovácsi, Kossuth Lajos u. 76.

Nyitva tartás: hétfő-péntek: 8–20 óráig,
szombaton: 8–14 óráig.

Telefon: 06-26-355-966 Fax: 06-26-389-721 E-mail: patika@nkpharma.t-online.hu weboldal: www.nagykovacsipatika.hu

A TÉLI SPORTOK KEDVELŐINEK

A 12. osztály vásárán megmaradt egy gyerek snow-board, három pár (kb. 34-36 méretű) gyerekkorcsolya és 2 pár gyereksléc. Sándor Zsuzsi szeretettel várja az érdeklődőket.

Az Decemberi Újságot kiadja: Pesthidegkúti Waldorf Iskola • 1028 Budapest, Kossuth Lajos u. 15-17. • Honlap: www.hidegkut-waldorf.hu • E-mail: ujstag@hidegkut-waldorf.hu • Szerkesztőség: Balassa Ágnes, Beöthy Hanna, Lampert Tünde, Kulcsár Gábor, Szántó Ildikó • Korrektúra: Lakatos Anna • Nyomdai előkészítés: Székely István • Kivitelezés: Variopress Kft. • Megjelenik havonta. • Lapzárta minden hónap 15-én. • A hirdetéseket Gyöngyinél, vagy az ujstag@hidegkut-waldorf.hu e-mail címen adhatják le. • A szerkesztőség fenntartja a jogot a beérkező írások kiválasztására és azok esetleges rövidítésére. • A kéziratokat nem tudjuk megőrizni. • A megjelenő lapszámok a honlapon is olvashatók. • A címlapon Rembrandt: A gyermek imádása, *részkar* (Rijksprentenkabinet, Amsterdam)

*Kezdte már a napját frissen sült croissant-nal és provence-i levendula zselével?
Kóstolta már ebédre a francia Vichyssoise-t, Pissaladiere-t vagy Quiche Lorraine-t?
Jött már össze barátaival egy jó kis petanque meccsre francia borok és mediterrán
tapasok társaságában, míg a gyermekére a szomszédos teremben vigyáztak?*

Mindezt az Ön szomszédságában kínáljuk.

**A Hidegkúti út 81.
alatt megnyílt a**

CAFÉ PROVENCE

BAGEL SHOP - TAPAS BÁR

Szeretettel várunk mindenkit, kicsit és nagyot!
Különtermünkben rendezvények, családi összejövetelek, koktél partik lebonyolítását is vállaljuk.

Kínálatunkból:

Stockmar festékek, kréták, gyurmák, fóliák.

Aquarellpapírok, ecsetek, rajztablák,
tablakréták.

Színes mesegyapjúk, filcek, babaanyagok,
textilbabák, kesztyűbábok.

Fa- és fejlesztőjátékok, vonatok, babaházak.

Meskönyvek, társasjátékok stb.

Katica®

Fa- és fejlesztőjáték bolt

Budapest VII., Király u 101. / Lövölde térnél

/ Telefon: 46-22-388

Nyitva: H-P 10-18, Szo. 10-13.

Ezerjófű
Gyógynövénybolt

Ligeti Ágnes
Földanya BT

2083 Solyvár
Terstyánszky út 37.
06-26-360-280

Nyitvatartás

Kedd - Péntek 10.00 - 18.00
Szombat 8.00 - 13.00